

VVD BESTORMT HEMEL

R.V.E.H. NED. AMSTERDAM

1015 AS AMSTERDAM

Telefoon 020-533880

- PERSFOCUS -

JULI 1985

In dit nummer:

V.V.D. bestormt hemel	pag. 1
Pornowet haalt eindstreep	pag. 12
Justitie blijft knoeien	pag. 14
CDA bang voor buisbaby's	pag. 15
Privacy bescheiden beschermd	pag. 16
Aktueel	pag. 18
Achtergrond	pag. 21

Vk-De Volkskrant Tel-De Telegraaf AD-Algemeen Dagblad
 NRC-NRC Handelsblad VN-Vrij Nederland Tr-Trouw DT-De Tijd
 EM-Elseviers Magazine Gk-De Gaykrant Par-Met Parool
 SKN-Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden
 FT-Financial Times NZZ-Neue Zürcher Zeitung HP-Haagse Post
 IHT- International Herald Tribune

Verschijnt twaalf keer per jaar
 Abonnementsprijs f 55,- per jaar; losse nummers f 6,50
 Giro 5459646 Vereniging Martijn, Hoogeveen

KAMER MOET ZELF MET VOORSTEL KOMEN VOLGENS PPR Initiatief anti-discriminatiewet bepleit

Van onze verslaggever **Vk 4**
DEN HAAG — PPR-fractievoorzitter Beckers vindt dat minister de Kromme moet worden of de vaste Kamercommissie voor Emancipatiebeleid een anti-discriminatiewet kan maken. Volgens Beckers is er nog steeds geen zicht op een standpunt van het kabinet over het voorontwerp van de wet gelijke behandeling, ook wel anti-discriminatiewet genoemd.

In een brief aan de voorzitter van de Emancipatiecommissie, het VvdA-Tweede Kamerlid Duijn, vraagt Beckers de commissie meteen na de zomer vakantie bijeen te roepen om te kijken of een meerderheid in de Kamer zelf met een wet wil komen.

"Ja, gezamenlijk initiatief schept mijn inzien de beste voorwaarden voor een efficiënte en gedegen voorbereiding van een dergelijk voorstel. Onderzocht politieke wordt daarmee voorkomen. Bovendien wordt door een gezamenlijk aanpak de kans op uitgeleide antwoorden en ondersteuning vergroot", aldus de PPR-fractievoorzitter.

Het kabinet slaat er niet in met een standpunt te komen over het voorontwerp van de Ruiters van Justitie en staatssecretaris Kraaijeveld-Worster hebben ingediend, laat staan dat het kabinet zal toekomen aan het uitvoeren van het resolutiekonink op dit punt, te weten: een eigen wetontwerp bij de Tweede Kamer indienen.

Een van de conflictpunten tussen CIA en VVD is het CIA-standpunt dat bepaalde christelijke scholen op basis van de vrijheid van godsdienst het recht hebben homoseksuele leerkrachten te werven.

Op voorpraak van de VVD guide de Tweede Kamer het kabinet tot maandag 1 juli de tijd om met een standpunt te komen. De datum is vertrokken, maar de VVD is nog niet met nieuwe actie overgegaan.

Een woordvoerder van de fractie verklaarde dat het kabinet tot 12 juli heen is om de begroting van 1986 vast te stellen en dat de VVD „over aanwijzingen beschikt“ dat er ook nog gesproken

zal worden over de anti-discriminatiewet. „We wachten nog tot eind volgende week“, aldus de regerings. In VVD-kring is al eerder gespeculeerd op de mogelijkheid van het indienen van een initiatief-wetontwerp. Het voorstel van VVD-fractievoorzitter Ria Beckers is ook mede op die speculaties gebaseerd.

Van onze verslaggever
DEN HAAG — Het kabinet is er niet in geslaagd een akkoord te bereiken over een nieuwe tegenwoordige anti-discriminatiewet. De CIA-ministers enerzijds en die van de VVD anderzijds zijn het niet eens over de vraag of christelijke scholen en instellingen homoseksuele leerkrachten mogen ontslaan of werven, zo heeft premier Lubbers vrijdag meegedeeld.

Na de zomer vakantie zet de minister-raad het ontwerpen van een wet gelijke behandeling voort, zo Lubbers. De Tweede-Kamerfractie van de VVD kondigde vrijdagavond aan nog dit jaar met een initiatiefwetontwerp te zullen komen.

De CIA-ministers menen dat particuliere instellingen zoals het christelijk onderwijs, verpleeg- en ziekenhuizen, een eigen beleid moeten kunnen voeren. De VVD-ministers zijn het daar mee eens, maar vinden dat sekuele gaardheid geen grond mag zijn om leerkrachten en werknemers te werven of te ontslaan.

VVD-minister Rietkerk (Binnenlandse Zaken) heeft in een nota voor het kabinet gezegd dat besturen van instellingen niet te maken hebben met het privé-leven van werknemers. Anderzijds, zo stelde hij, moeten bijvoorbeeld leerkrachten de grondslagen van hun instelling „in schooltijd respecteren“.

Volgens de premier zijn er ook technische problemen. Lubbers: „Jou godetallerij moet zo'n wet zijn? Hoe verhoudt hij zich met de vrijheid van onderwijs en godsdienst? En, belangrijk: hoe ver kan je gaan zonder onoverwinnelijk te worden? Als je een bijzondere school in Tholen regels oplegt, moet je die regels ook betrekken op burgers die kamers verhuuren“, aldus de premier.

Lubbers ontraadt de VVD met een instaatwet te komen. De liberalen premen teren volgende week al de hoofdlijnen van hun wetontwerp.

GEAARDHEID OP ZICH MAG VAN RIETKERK GEEN ROL SPELEN:

Homo-eraar moet zich aanpassen

Van onze verslaggever **Vk 17**
OSCAR GARSCHAGEN

DEN HAAG — Christelijke scholen mogen homoseksuele leerkrachten niet discrimineren op grond van hun gaardheid. Wel mag het bestuur van een bijzondere school aan een sollicitant of een leerkracht de overtuiging van de school „over te dragen of te respecteren“, ook al gaat het om streng-religieuze opvattingen over (homo)sexualiteit en huwelijken. Bovendien kan een leerkracht die zich seksueel ontdagend uit of gedraagt wegens ongeschiktheid worden ontslagen.

De uit VVD-minister Rietkerk van Binnenlandse Zaken in een vertrouwelijke notitie over de wet gelijke behandeling, de „anti-discriminatiewet“. De discussie in de ministerraad over de wet wordt mede gevoerd op basis van de notitie van Rietkerk. Zowel in het kabinet als in de Tweede Kamer denken de regeringspartijen verdeeld over deze kwestie.

Rietkerk's tien „opmerkingen“ bevatten notitie gaat over de verhouding tussen het verbod op discriminatie (artikel 1 van de Grondwet) en andere grondrechten zoals de vrijheid van onderwijs en de vrijheid van godsdienst. De VVD-minister betoogt dat het homoseksueel zijn een psychische eigenschap is, „inhertant aan de persoonlijkheid van de betrokkene“.

De notitie „Ongelijke behandeling op grond van homoseksuele gaardheid leidt daarom in alle gevallen tot een rechtstreekse aanpak van de menselijke waardigheid van de betrokkene. Dit betekent dat de wet geen uitzonderingen op dit verbod mag maken.“ En: „Het verbod niet discrimineren op grond van homoseksuele gaardheid heeft bescherming tegen ongelijke behandeling op grond van die gaardheid, niet meer en niet minder.“

Toegespit op homoseksuele leerkrachten betekent dat volgens Rietkerk dat zij niet mogen worden ontslagen al als sollicitant worden afgewezen omdat zij homoseksueel zijn. „De beslissing niet-aanstelling of ontslag is dan in strijd met het verbod op discriminatie (emancipatiewet) met het recht op privacy“, aldus de minister.

Nevreegjes geeft hij aan wat wel redenen voor ontslag kunnen zijn. „Een leerkracht die zich tegenover collega's of leerlingen seksueel ontdagend uit of gedraagt kan wegens ongeschiktheid worden ontslagen. Dit ontslag kan zowel de homoseksuele als de heteroseksuele betreffen. De grond voor ontslag is in geen geval niet de gaardheid, maar het buitengewone gedrag. In staat los van het verbod van discriminatie op grond van homoseksuele gaardheid.“

Rietkerk erkent in zijn notitie dat de vrijheid van onderwijs en de vrijheid van godsdienst bijzondere scholen de ruimte geven om een duidelijk en seksueel streng opvatting te koesteren. Bijzondere scholen mogen daarom van hun leerkrachten vragen dat zij de opvattingen „overdragen, of respecteren“. Zo mogen sollicitanten niet discrimineren op grond van homoseksuele gaardheid, maar wel van hun gaardheid

mogelijk strenge schoolopvattingen uit te dragen voor de klas.

„Eventuele eis omtrent het in functie overdragen van opvattingen over huwelijk en seksualiteit tussen instellingen van onderwijs behoeven niet als discriminatie van personen op grond van homoseksuele gaardheid te worden aangemerkt“, vindt Rietkerk. Het hebben van liberale of strenge opvattingen, meent hij, is niet inherent aan het homo- of heteroseksueel zijn.

Op de materiele redenering komt Rietkerk tot de conclusie dat het homodiscriminatieverbod verenigbaar is met grondrechten als de vrijheid van onderwijs en godsdienst. In deze uitleg, zo schrijft hij, mag een schoolbestuur aan een sollicitant niet vragen hoe hij of zij prive-leeft, „noch aan verkregen informatie over dat privé-leven enig gevolg verbinden“.

Wel kan echter de eis worden gesteld — en dat heeft te maken met de onderwijswet — dat de opvattingen die de school draagt houdt worden gerespecteerd, zo nodig: overgedragen. Aan leraren boekhoudt of schikende, zo voegt de liberale bevindingen eraan toe, zullen wat dat betreft andere mensen worden gezegd dan aan leraren godsdienst of maatschappijleren.

Rietkerk heeft in zijn notitie getracht een compromis te vinden tussen het VVD-standpunt dat discriminatie van homo's „absoluut“ verboden moet worden en de CIA-standpunt dat bijzondere scholen het recht hebben een eigen beleid te voeren en dat daarom uitzonderingen mogelijk moeten zijn.

Zie verder pagina 7, kolom 4

Discriminatie

Vervolg van pagina 1

Boven- dien hangt het CIA-zwaar aan het Kuyperiaanse beginsel van „sovereiniteit in eigen kring“.

Overbruggen

De afspeling week is het kabinet er nog niet in geslaagd deze tegenstelling te overbruggen. De CIA-ministers Devisen, Brinkman en De Koning hebben in het kabinet bezwaren geopperd tegen de compromisteksten van Rietkerk.

Eind vorige week verklaarde premier Lubbers dat het kabinet onder andere door de inbreng van Rietkerk „een heel eind op weg“ was. Hij sloot „zeer zeker“ niet uit dat het kabinet nog een regeringswet of een wetontwerp bijlaten behalve de Tweede Kamer doet toekomen. Het gaat echter, zei hij, om een juridisch en staatsrechtelijk „zeer ingewikkelde materie“. Het kabinet worstelt onder andere nog met de vraag hoe gedetailleerd de wet gelijke behandeling moet zijn.

De Tweede-Kamerfractie van de VVD presenteert vandaag „de morele“ „hoofdlijnen“ van een initiatiefwetontwerp, dat in de loop van het jaar zal worden ingediend. Of de VVD ook werkelijk met een eigen wetontwerp komt zal afhangen van de vraag of het kabinet erin slaagt een wet te maken.

Rapport: elke vorm van discriminatie uitbannen

VVD op de bres

voor homofielen

Tel 17

door Kees Lunshof

VRIJ NEDERLAND 14 18

Even slaat de schrik je om het hart als Hiltenius in VN zijn rubriek begint met: Voor het eerst van mijn leven een res naar het noorden. Amsterdam-Noord vind ik al een waarachting.

Geluklijk bij bedoeld Scandinavie en volgt Holland niet. VN belooft pretentie op de voorpagina. De Zomerrol tussen VVD en CDA om de homoseksualen. En dan blijkt het een alle kanten opgaand gesprek te zijn van Max van Wezel met het VVD-Kamerlid J. de Rempt. Een schat die zich over alles verbuigt, waardoor Max van Wezel nog het minste mis om de verruiming van grondrechten in de wetten, welke notie van Rietkerk in de homo- en heteroseksuele leerkrachten.

DEN HAAG, woensdag

De VVD wil spoedig wettelijke maatregelen waarbij het bedrijven of instellingen wordt verboden werknemers te ontslaan, louter en alleen omdat betrokkenen homofiel zijn. Op deze hoofdregel zijn geen uitzonderingen toelaatbaar.

Wel mogen bedrijven of instellingen van homoseksuelen, — maar datzelfde geldt ook voor heterofielen — eisen dat zij zich niet seksueel uitdagen of gedragen. Gebeurt dat wel dan kan die gedraging op zich een grond voor ontslag zijn, niet de seksuele geaardheid van de betrokkenen.

Eveeens mogen instellingen van homoseksuelen — en ook van heterofielen — verlangen dat zij, afhankelijk van hun functie, de doelstelling van de instelling uitdragen, onderschrijven dan wel respecteren (van een natuurkundeler naar mag slechts respect voor de doelstelling worden gevraagd; van een godsdienstleraar mag worden gevraagd de doelstelling te onderschrijven en uit te dragen).

Werd door een homo-dan wel heterofiel gewijzigd de doelstelling te onderschrijven, dan levert dat een grond van ontslag op. Omdat het dan niet gaat om de seksuele geaardheid van de betrokkenen, is bij een dergelijk ontslag geen sprake van discriminatie van homoseksuelen.

Privé-leven

Hoe werknemers verder buiten hun werk leven mag echter nooit een punt van overweging zijn voor een bedrijf of instelling. Dat drukt in de ogen van de VVD lijnrecht in tegen het recht op de bescherming van de persoonlijke levenszieder. Het samenwonen van homoseksuelen kan dus nooit een reden tot ontslag opleveren.

Rapport

Deze opvattingen van de VVD komen naar voren in een rapport dat deze dagen verschijnt, waarin worden aangegeven hoe kan worden bewerkstelligd dat er niet meer tussen de burgers wordt gediscrimineerd op basis van godsdienst, levenswijze, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook (bij voorbeeld de huwelijks staat, homofiel).

Dit rapport is het VVD-antwoord op de voorafgaand mislukte poging van het kabinet zelf een regel te maken om discriminatie op welke grond dan ook tegen te gaan. In het bijzonder zijn kabinet, CDA en VVD erop uit discriminatie wegens geslacht, huwelijks staat en seksuele geaardheid uit te bannen.

Het kabinet kwam er niet uit door onderlinge tegenstellingen omdat te veel grondrechten met elkaar in botsing kwamen terecht op godsdienst, vrijheid, recht op gelijke be-

handeling en recht op privacy-bescherming). Volgens de VVD is wel een stelstel van regelingen mogelijk die botsing van grondrechten uitsluit.

VVD-fractie: „Uitdagend” gedrag grond voor ontslag

NRC 17

Door onze politieke redactie

DEN HAAG, 17 juli — De VVD-fractie in de Tweede Kamer vindt dat het bijzonder onderwerp en andere instellingen op levensbeschouwelijke grondslag homoseksuelen en heterofielen mogen ontslaan als zij zich op hun werk „seksueel uitdagend” open of gedragen. Uitgangspunt voor de fractie blijft dat het weren van homoseksuelen op grond van hun seksuele geaardheid verboden moet zijn.

De VVD is van mening dat bijzondere instellingen van werknemers mag eisen dat zij, afhankelijk van hun functie, de doelstelling van de instelling onderschrijven dan wel uitdragen. Daarvoor mag de levenswijze van de werknemers buiten diensttijd niet door de instelling worden beoordeeld. Dit doet de VVD als een onaanvaardbare inbrenging in de persoonlijke levenszieder.

Dit blijkt uit een notitie die de VVD-fractie volgende week zal publiceren. De notitie geeft in hoofdlijnen het standpunt dat de fractie wil opzetten in een initiatief-wet over gelijke behandeling. Van de indeling van een notitie is echter pas sprake als het kabinet er dat jaar niet in slaagt een wetsvoorstel bij de Tweede Kamer in te dienen.

De opvatting van de VVD-fractie komt vrijwel overeen met die van de VVD-ministers in het kabinet. Minister Rietkerk (Binnenlandse zaken) heeft zich eerder in een interne notitie over dit onderwerp uitgelaten. Hij probeerde toen in het kabinet een compromis aan te dragen voor het betrekken van overstemming op dit conflictpunt tussen CDA en VVD bij het opzetten van een wet gelijke behandeling. Het kabinet bleef afgevegen vrijheid niet in staat de wettelijke opvattingen te overbruggen.

Gelijke behandeling

De VVD heeft een loftelijke poging gedaan om het ontslag van homoseksuelen op grond van hun geaardheid onmogelijk te maken. Het CDA verzet zich eveneens tegen een dergelijke discriminatie, maar laat tegelijkertijd een ontsnapingsmogelijkheid bestaan om homoseksuelen te weren en schiet daarom tekort bij het oplossen van dit nettelijke vraagstuk.

De liberalen zijn aan dit dilemma ontsnapt door niet slechts gedragslijnen op te stellen voor homoseksuelen, maar dezelfde regels van toepassing te verklaren voor heterofielen. In de praktijk komt het erop neer dat seksueel uitdagend gedrag in beide gevallen grond voor ontslag kan zijn.

Met deze algemene benadering wordt voorkomen dat homoseksuelen in een uitzonderingspositie worden geplaatst. Het principe van gelijke behandeling wordt op deze wijze niet aangetast en dat is belangrijke winst.

Het zou kortzichtig zijn om nu ook van alle schoolbesturen te eisen dat zij zich niets meer aan de levensbeschouwelijke opvattingen van sollicitanten gelaten zouden moeten laten liggen. De liberale minister Rietkerk en de fractie van de VVD bieden deze bestuursaanpak alle ruimte om bij het aanstellen van leerkrachten aan eigen opvattingen recht te doen.

Wie het niet met de gezindheid van een bepaald schooltype niet eens is moet zich er niet over verbazen dat hij niet voor een vrijkomende functie in aanmerking komt, gezeeld al dat hij op het ontslag die idee komt naar rechts toe solliciteert. Dit is echter iets totaal anders dan discriminatie op grond van seksuele geaardheid, waartegen de VVD — hopelijk met succes — een dam heeft opgeworpen.

Nietkerk 14 18

Hoe kan een homoseksuele leerkracht ontslag zijn op een christelijke school?

Dat is heel eenvoudig.

Een homoseksuele leerkracht op een christelijke school is uitdaging zo gauw hij als homoseksuele leerkracht een christelijke school binnenstapt.

De Volkspartij voor Vrijheid en Democratie geeft dan ook aan elke christelijke school het recht om elke homoseksuele leerkracht onmiddellijk te ontslaan, want voor een christelijke school is een homoseksuele leerkracht buitensporig.

In het regeringsverklaring staat dat er een antidiscriminatiewet moet komen. Maar die komt er niet. De christenen willen discrimineren, en de liberalen willen voorkomen. Er komt wel een wet die zo heet, maar dat is een wet die juist discrimineert.

Hoe je er ook over nadenkt, er is maar een manier om de discriminatie echt te bestrijden. Dat is door de broedplaatsen van discriminatie te bestrijden. Het is al erg genoeg dat ouders hun eigen kinderen thuis discrimineren mogen leren. Dat ze dan ook nog, op kosten van de staat, schoolkinderen overtuigen is een misdadig. De school moet nooit opnieuw leedbrengen. Er kan pas vrijheid zijn als de laatste christelijke school is gesloten.

STOKER

Liberalen komen met notitie over wet gelijke behandeling

VVD: discriminatie 7r 23 homoseksuele

Van onze parlementredacteur

DEN HAAG - De VVD wil discriminatie op grond van seksuele staatheid en burgerlijke staat verbiiden en tevens strafbaar stellen.

Dit staat in een notitie die de kleinste repressiefractions gisteren presenteerde, voortvloeiend op een initiatief-voorstel dat zal worden ingediend als het kabinet niet wil met een ontwerp-wet gelijke behandeling komt.

De hunsengroepen van PvdA, CDA, VVD, D66 en VVP hebben er bij de Tweede Kamer op aangedrongen dat het kabinet zo snel mogelijk zijn standpunt bekend maakt over de wet gelijke behandeling. In een brief wordt er op gewezen dat de Tweede Kamer het kabinet in een motie heeft gevraagd de wet voor 1 juli in de discussie of althans een standpunt bekend te maken. Verder zijn de hunsengroepen Lubbers op diens toezegging aan het COC de ontvankelijk van een "homobeleid" te willen aansporen.

Fractieleider Nijpels zei bij de presentatie: "We zijn bang dat het uitsluiten van wettelijke maatregelen zal worden opgevat als een intimidatie van bepaalde vormen van discriminatie. Het lijkt dan alsof de kritiek die des-

tijds op het voorontwerp van het kabinet-Van Aart werd geleverd gegrond was en dat er tegen de discriminatie niks kan worden gedaan."

Volgens de notitie wil de VVD op

het discriminatieverbod geen uitzonderingen toestaan aan instellingen die de basis van hun levensbeschouwelijke grondslag homofiele afwijzen. Wel vinden de liberalen, al in verrijking met hun positieve maar worden gevraagd dat tegengesteld is de grondslag respecteren dat wel uitdragen, zelfs als dat tegen hun eigen geweten in gaat. Volgens de VVD kunnen aan een seksuele minder zware zins worden gezet dan aan een beïndrukkende.

De voorslaaie die instellingen in verband met hun grondslag

De VVD en wet Gelijke Behandeling (1)

CDA en VVD hebben in het repereakkoord van de Tweede Kamer de wet gelijke behandeling in de huidige kabinetopstelling wettelijk geregeld moet worden. Onlangs liet premier Lubbers weten dat daar nogal wat problemen mee zijn.

CDA en VVD zijn het niet met elkaar eens. De christen democraten zijn beducht dat het grondrecht van de vrijheid van vereniging in gevaar komt wanneer alle in de grondwet genoemde vormen van discriminatie verboden worden in een wet Gelijke Behandeling. Hun zorgen betreffen vooral het bijzonder onderwijs, maar ook de vraag of de vrijheid van godsdienst ook gevaar loopt.

De VVD denkt daar duidelijk anders over. De liberale Tweede Kamer fractie presenteert gisteren een notitie dat dat duidelijk maakt. Kern daarvan: discriminatie op grond van seksuele staatheid, burgerlijke staat en gezin-

omstandigheden moet zonder uitzondering verboden en strafbaar gesteld worden. Wel kan van werknemers gevraagd worden dat zij de grondslag van een levensbeschouwelijke organisatie respecteren dan wel uitdragen.

Dat lijkt ingewikkeld: een bestuur dat gedwongen kan worden tegen zijn zin iemand te benoemen kan vervolgens eisen dat de benoemde standpunten uitdraagt die haaks staan op diens levenswijze. Van de betrokkenen vereist dit een openlijkheid die de gymnasium. Het is bovendien de vraag of men van iemand kan eisen iets te dragen waar deze hij zelf niet achterstaat. De VVD-fractie doet dit wel. Tijdens de persconferentie bleek zij van mening dat fractiesistenten van de VVD groepen zijn om in werkdag het officiële VVD-standpunt in zake de knuskeren uit te dragen, onafhankelijk van de eigen opvatting. De tolerantie kent dus haar grenzen. Men kan zich afvragen of hier al niet een gevaar dreigt van discriminatie van pacifisten.

kunnen stellen aan werknemers mogen van de VVD eveneens worden geleid tot discriminatie op andere gronden, bijvoorbeeld seksualiteit. Het maken van onderscheid is volgens de notitie toegestaan als dat tot doel heeft het uitsluiten van leden van bestuursorganen, bijvoorbeeld van vrouwen, of als het geslacht bepalend is voor een functie, bijvoorbeeld zangers.

Alle terreinen

De VVD wil de wet gelijke behandeling niet beperken tot discriminatie op grond van seksuele staatheid en burgerlijke staat. Ook treedt verboden en strafbare discriminatie wegens ras, godsdienst, levenswijze, politieke gezindheid en seksualiteit moet eronder vallen.

Hiermee gaat de fractie verder dan het voorontwerp van het kabinet-Van Aart.

Volgens de notitie zal het discriminatieverbod zich moeten uitstreken tot vrijwel alle maatschappelijke terreinen. Een uitzondering is gemaakt voor sportieve verenigingen. Discriminatie die bijvoorbeeld alleen opstaan voor mannen worden dus niet aangetast. Evenmin zal de wet zich uitstreken tot kerkgemeenschappen en het geestelijk ambt.

Volgens het VVD-Kamerlid Rempt, een van de opstellers van de notitie, zal echter wel een predikant die zich in een privé-schouwling maakt aan het aanzien van discriminatie van homoseksuelen strafrechtelijk vervolgbare moeten zijn. De uitdagingen worden dan het openbaar gedrag en valen onder het strafrecht.

De VVD moet met haar notitie een goede uitwerking te hebben geven van het eerste artikel van de grondwet, dat discriminatie wegens godsdienst, levenswijze, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond ook verboden. Anders

dan het CDA vindt de VVD niet dat het anti-discriminatie-artikel in de grondwet moet worden beperkt door andere grondrechten en inname vrijheid van godsdienst, levenswijze en levenswijze.

Mevrouw Rempt: "Van een botsing tussen grondrechten is geen sprake. De wetgever (regering en parlement, red.) bepalen over de rangorde van de grondrechten. Wij vinden dat het anti-discriminatie-artikel voorrang heeft boven de andere grondrechten, omdat het hier gaat om de hele menselijke waardigheid."

In de notitie wordt gezegd: "Het wil voor betrokkenen de vrijheid van godsdienst en levenswijze en onaanstaande karakter kan hebben, betreft het voor de staat een persoonlijk, communair of ingepast dinst te worden binnen een rechtzake waarbinnen ook andere belangen gediend moeten worden."

'Teilloze weg'

CDA-fractiespreker Buikema noemt het VVD-initiatief tot een brede wet tegen discriminatie op dit moment een "teilloze weg". Het CDA wil best wat doen tegen scholen die leraren niet aanmoedigen of ontlasten wegens seksuele gezindheid of levenswijze, maar dan wel op korte termijn van een aanvulling en aanvulling van strafrechtelijke bepalingen, aldus Buikema in een persoonlijk, communair of ingepast dinst te worden binnen een rechtzake waarbinnen ook andere belangen gediend moeten worden.

De rechter en niet de overheid dient de grondslag van de bijzondere school te toetsen aan het aanneemings- en instellingsbeleid. Bovendien wordt bij een dergelijke procedure het schoolbestuur gedwongen tot verantwoording, en niet de sollicitant dan wel de overheid.

Die strafrechtelijke procedure zal in de visie van Buikema worden toegevoegd aan de wet van ontlast van het aanneemingsbeleid. Buikema heeft bovendien de VVD wil de VVD thans wil bevestigden. In de brede VVD-wet tegen discriminatie zouden meer zaken moeten worden geregeld als niet-Joodse leerlingen die sommige Arabische landen niet van Nederland betreffen.

Het CDA wil die bepalingen aanvullen, maar de vraag of daarbij moet worden gewacht op de indringende en behoudende van een zeer uiteenlopende en gecompliceerde wet tegen discriminatie.

De VVD en de wet Gelijke Behandeling (2)

Maar ook in andere opzichten heeft de liberale fractie grenzen aangebracht. Zo meent het VVD-Tweede-Kamerlid mevrouw Rempt dat een predikant die zich in een proef schuldig maakt aan het aanzetten tot discriminatie van homoseksuelen strafrechtelijk vervolgbare moet zijn.

In overeenstemming hiermee staat in de VVD-notitie dat vrijheid van godsdienst slechts voor de betrokkenen een absoluut en onaanstaande karakter heeft. Voor de staat betreft het een vrijheid die ingepast dient te worden binnen een rechtzake waarbinnen ook andere belangen gediend moeten worden. Deze zin heeft niet alleen consequenties voor de predikant die zich bezondigt aan een traditionele proef over Romeinen 1. Hij kan zonder meer voor de rechter gebracht worden, als de VVD haar zin krijgt. Maar ook hun theologische tegenpolen die oproepen tot burgerlijke onverschillenheid wegens de komst van de kruisvaarderszinnen kunnen van de VVD een proces tegemoet zien. Ook hun uitspraken krijgen immers mogelijk inspraak binnen een rechtzake waarbinnen ook andere belangen gediend moeten worden.

Het is op dit punt dat wat ons betreft ernstige bezwaren ontstaan. Homoseksuelen hebben aan de loop van de tijd ernstig onder discriminatie ook van christenen geleden. Velen zijn onvoldoende met het vernieuwen van de kerken overtuigd. Er kan geen twijfel over bestaan

dat deze discriminatie die zoveel ellende gebracht heeft, bestreden moet worden.

Maar wanneer er in dat kader een pleidooi gevoerd wordt de godsdienstvrijheid in te perken en predikanten voor de rechter te brengen omdat zij zich uitdrukken op een wijze die strijd is met de burgerlijke orde, gaat dat veel in veed te ver. De gewenste tolerantie jegens sommigen wordt vervuld voor intolerantie ten opzichte van anderen. De VVD-notitie heeft in dit opzicht de sommen al te vertrouwde klank van de 19e eeuw toen het verlichte liberale burgerdom het voor het zeggen had. Ook toen kwam zijn tolerantie in naam der vooruitgang nogal eens neer op intolerantie ten opzichte van andersdenkenden. Juist de schoolrij is daaruit ontstaan.

Liberalen van de 20de eeuw zouden zich een andere vraag moeten stellen, namelijk of er niet een punt is waar de bemoeienissen van de staat moet ophouden. Zou het denken van de onderdanen niet zo punt zijn?

De notitie van de VVD maakt in verband met de discussie over de wet Gelijke Behandeling nog eens duidelijk hoe moeilijk het is een mentaliteit door middel van wetgeving af te dwingen. Degene die dat toch poogt, loopt het risico nieuwe intolerantie op te roepen om oude te bestrijden. De VVD-notitie is aan dat gevaar niet ontkomen.

'Term uitdagend gedrag komt teveel aan de wens van het CDA tegemoet'

Door onze redacteur
PIETER MAISEN

MRC
25

DEN HAAG, 25 juli. — De VVD-fractie in de Tweede Kamer heeft afgelopen maandag haar visie bekend gemaakt op een toekomstige Wet gelijke behandeling, een door de rechter af te dwingen verbod op discriminatie wegens godsdienst, levenswijze, politieke gezindheid, ras, geslacht, homo- of heteroseksualiteit, burgerlijke staat of gezinsverantwoordelijkheid. De VVD-ideeën zijn erg reëchting, dat wil zeggen, er is geen ruimte voor uitzonderingen. Toch moet in het kabinet-Lubbers een compromis gevonden worden tussen de VVD-lijn en de CDA-beslissing, die aan levensbeschouwelijke (lees: christelijke) instellingen meer eigen speelveldruimte wil laten.

Om zo'n compromis te vinden is in het kabinet nog steeds het voorstel aan de orde om in de wet op te nemen dat 'uitdagend gedrag' een reden voor ontslag kan zijn. De term komt ook voor in een motie voor het kabinet van VVD-minister Rieckers (inwendende zaken). School- of ziekenhuisbesturen zouden met zo'n term de ruimte krijgen om bepaalde mensen te weren, die in hun (streef-)christelijke opvattingen niet naar de normen van de bijbel leven.

Zou deze term aanvaardbaar zijn voor de VVD-fractie in de Kamer? Het duidelijke 'nee' komt uit de mond van Kamerlid mevrouw L. Rempt-Halmann van de VVD, de woordvoester van de VVD in deze zaak. Het bevestigend is, dat het niet juridisch niet fraai is, maar dat hij wel aan de CDA-wens tegemoet komt.

Wangedrag

Mevrouw Rempt: 'Als in de wet zou komen te staan "uitdagend" hebben wij daar geen moeite mee. Voorzover ik wel heeft ook minister Rieckers in zijn voorstel aan het kabinet alleen aan wangedrag als grond voor ontslag gedacht. Als Rieckers in

Het Kamerlid voor de VVD L. Rempt-Halmann en de Jongh, foto Ger Dijkstra

de schoenen wordt geschoven dat hij niet liberal denkt, is dat niet juist'.

Het begrip 'uitdagend gedrag' houdt volgens mevrouw Rempt het geslacht in dat een schoolbestuur een leraar zal ontslaan omdat hij een oorlogse dragt, of dat een ziekenhuisbestuur twee verpleegsters op straat zet omdat ze hand in hand lopen. 'Misdraging' is een veel al te nauwkeurig term, die altijd al een grond voor ontslag kan zijn en daarom volgens mevrouw Rempt ook niet in de wet opgenomen hoeft te worden. Als het CDA erop staat dat de VVD zich daar echter bij neerlegt, de wet zou in dat geval de strinking hebben: discriminatie door instellingen is verboden en wangedrag door individuen ook, en daar kan geen bewaar tegen bestaan.

Het CDA wil dat alle particuliere instellingen eigen spelruimte houden bij het selecteren

van personeel, hoewel ook deze partij vindt dat mensen die zich gediscrimineerd voelen naar de rechter moeten kunnen stappen. Onder particuliere instellingen vallen scholen en ziekenhuizen, maar ook bejaardenheden, waar strenge besluiten het wettelijk van homoseksuele ouders kunnen vergallen. Met het begrip 'uitdagend gedrag' in de wet zou volgens de VVD veel te veel rijk in de bestuursbevoegdheden zitten. Een hoofdhouder met streng-christelijke opvattingen zou een leibisch stel de deur kunnen wijzen omdat het zich in zijn ogen 'uitdagend gedrag'.

Samenwonen

'Iemand mag allerlei gedachten koesteren, maar hij of zij moet er bij bijvoorbeeld het aannemen van een baan niet naar handelen. De Paus mag in Nederland zeggen dat ongewenst seksueel contact is, maar hij mag niet afkondigen dat katho-

lieke instellingen geen mensen meer in dienst mogen nemen die bevestigd samenwonen', vertaalt mevrouw Rempt de VVD-ideeën.

Maar fractie sluit maandag niet uit dat instellingen die discriminatie bedrijven hun grondslag zouden moeten wijzigen of hun overheidssubsidie zouden moeten verliezen. 'We moeten dat in de fractie nog goed bekijken', zegt mevrouw Rempt.

Het intrekken van subsidie zou pas na een veroordeling aan de orde kunnen komen en het zou de wet veranderen moeten zijn. Maar misschien moeten we het hele idee wel laten vallen wanneer het wel verder bestudeerd hebben'.

Vrouwencafé

De Wet gelijke behandeling, of hij nu tot stand komt door een aanstel van het kabinet of door een voorstel van de VVD-fractie, zal, zegt mevrouw Rempt, niet het toepassing zijn op het lidmaatschap van een vereniging. Een politieke partij als de SGP draagt vrouwen als lid blijven weg. Maar wanneer zo'n vereniging iemand in dienst neemt, mag niet worden gediscrimineerd. Een vrouwencafé mag geen mannelijke sollicitant als buurkeper niet afgewezen omdat hij maar is. Wanneer een liberaal een kamer te huur aanbiedt, mag hij die niet weigeren omdat de aspirant-buurster lid is van een radical-communistische partij.

'Als je voor een klein groepje bijvoorbeeld op de Veluwe of de Zeuwse eilanden, waar veel orthodox-christelijke mensen wonen, een afzondering zou maken bij de antidiscriminatiewetgeving, komt er onmiddellijk bij de vraag waar de grens moet trekken. Mensen hebben hun eigen opvattingen niet op anderen te projecteren. Daarom wijzen we de discriminatie juridisch af. Het gaat om de menselijke waardigheid. Het geliefde kan nooit een absolute betekenis hebben ten opzichte van het rechtsgebied dat discrimineert met 'mag', zegt het Kamerlid.

GEDACHTEN OP DINSDAGOGHTEND

VN 26

De Openbaring

Die verwarring was groot — maar dat is de verwarring altijd wanneer K. Nijpels in de buurt komt. Een week lang slaagde de parlementaire journalist in het uitspreken diepere gedachten van de liberalen over de Wet Gelijke Behandeling (die discriminatie naar geslacht en seksuele voorkeur moet uitbannen) te achterhalen. VVD-kamerlid Len Rempt-Halmann die Krijgswaarde in Vrij Nederland van vorige week met artikel 1 van de Grondwet: discriminatie mag niet. De Volkskrant had de premier van een interne kabinetnotitie van VVD-minister Kees Rieckers waarin niet dogmatisch een uitsluiting werd gemaakt: homo- of christelijke instellingen mochten zich niet uitdagend gedragen. De VVD-fractie viel Rieckers niet af, viel Rieckers niet af, liet naar haar standpunt raken.

Tot maandagavond op vier uur de Openbaring naderbij kwam. Nijpels en de tijden waren — na overleg met topambtenaren, officieren van justitie en een theoloog — in hun fractiekamer neergestroomd om een persconferentie te geven. En de verzamelde burgers en homopropaganda viel van de ene verbazing in de andere.

Seksmat uitdagend gedrag? Dat was een juridisch onhandige term. Zo iets zou de VVD toch nooit zeggen? De notitie van Rieckers? O, dat was maar een praatstuk. Ministers mogen naar hartelust graatbuiken produceren. Blijvend voor de VVD was dat niet vreemd om dat te horen van een politicus die in de Kamer zo vaak met het regeringsklokje zwaaide. De liberalen respecteerden de grondwet van het christelijk goddelijke. Maar mocht het ontslag van homo-ken die niet zijn. Net zo min als het CDA-lijst Vroom & Drenthman een Moutape chauffeur om zijn uiterlijk had mogen ontslaan.

'Daar lagen de grenzen van confessionele instellingen', zei Nijpels zette en voegde eraan toe. De regering waarop men in Zuid-Afrika de bijbel uillegt, zou in Nederland ook in strijd met het Wetboek van Strafrecht moeten. Het kon niet op. Strafrechtsvervolg tegen de vanaf de kathedraal bismarcksch in de richting van de soldatenlieden slingerden? Geen gekke gedachte, volgens Len Rempt. De subsidies strekken van de school die tegen het discriminatieverbod bleven aan. Stomst kunnen, VVD-voelvoetverleendvoordiger Hans Dijkstra. Tot slot wilde Nijpels met wat kwijt dat hij, gezien de Tweede Wereldoorlog, kon begrijpen dat de rase driehoek door veel mensen als etiekten werd beschouwd. Ze zette de VVD op een achtergrond van achttien de onderwijsfaciliteit van 1917 op loose schroeven. Een ware verandering.

De contouren van een instaat Wet Gelijke Behandeling, die de VVD presenteerde, bevatten vier grote misstanden: een eigenaardig compromis. De liberalen vinden dat homoseksuele homoseksualiteit de grondslagen van een christelijke school moeten worden eerbiedigen en zelfs uitsluiten. Ontslagen worden om hun homo-zijn mogen zij niet. Dat zou er dus toe kunnen leiden dat homoseksuele docenten, met rase driehoek op, wel gebouwen zouden kunnen worden om in de goddelijke Paulus' bezwaren van de Verreder zal Nijpels' plan wel stranden op verzet van de leider van de grootste regeringspartij in zijn functie van minister-president', zoals de VVD-fractieleider Lubbers stemgevoel piergt te omverschrijven. Maar welke liberale maalt daarom in een verkiezingsjaar?

MAX VAN WEERZEL

Korthals Altes: nieuwe strafbepalingen porno makkelijk uitvoerbaar

NRC 3

Door onze parlementaire redacteur

DEN HAAG, 3 juli — De nieuwe strafbepalingen betreffende pornografie zijn zeer wel uitvoerbaar. Minister Korthals Altes (Justitie) zei dit gisteren in de Eerste Kamer bij de verdediging van het wetsvoorstel tot liberalisering van de wetgeving tegen pornografie.

De Senaat aanvaardde het wetsvoorstel ten slotte met alleca de fracties van SGP, GPV en RPF teges.

Volgens de minister zal het openbaar ministerie een duidelijk vervolgingsbeleid bij pornografie moeten uitstippelen — „ons moet het ernst zijn met de handhaving daarvan“. De minister deed deze toezegging aan mevrouw Leyten (CDA), die het stemgedrag van haar fractie mede afhankelijk had gesteld van de mate waarin met de resterende strafbepalingen in de praktijk ernst zal worden gemaakt. Zij achtte de tot dan toe bestaande bepalingen door de rechtspraak in belangrijke mate uitgeleed en vond de nieuwe bepalingen op het terrein van de geweldpornografie niet voldoende.

Pleitbezorger voor een terughoudend vervolgingsbeleid, was het lid Van Velthuisen (PvdA). Hij meende dat ieder maar moet leren leven met zijn eigen aanstoot (namelijk de aanstoot die hij neemt aan anderen's gedrag).

Verder waarschuwde hij tegen een hokkenpacht bij kwesties die geen grote prioriteit waard zijn.

Prof. Burmans (VVD) stelde onder meer vragen naar aanleiding van een brief van de minister betreffende de toepassing van de strafbepalingen tegen heling als het gaat om pornografische producten die door middel van een mindrijf tot stand zijn gekomen. Hij vond de helingsconstructie gekunsteld. De minister bevestigde dat tegenover dat heling zich niet hoeft te beperken tot versnadelichten; het betreft „goederen van misdadige oorsprong“ in het algemeen.

Het op 6 november door de Tweede Kamer en gisteren door de Eerste Kamer aangenomen wetsvoorstel richt zich tegen overbodige confrontatie met voorwerpen die aanstootgevend zijn voor de eerbaarheid en bescherming verder in het bijzonder jongeren beneden de 16 jaar. De minister riep deze pijntjes nog een vlees dat een pornografische insinuerende waardoor een jongere erbij betrekken lijkt, zodat dat die feitelijk het geval is geweest ook onder de verbodsbepaling valt.

Artikel 240b. Met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden of geldboete van de derde categorie wordt gestraft degene die een afbeelding — of een informatiedrager, bevattende een afbeelding — van een seksuele gedraging, waarbij iemand die kennelijk de leeftijd van zestien jaar nog niet heeft bereikt, is betrokken, hetzij verspreidt of openlijk tentoontstelt, hetzij om verspreid of openlijk tentoontgesteld te worden vervaardigt, invoert, doorvoert, uitvoert of in voorraad heeft.

D. Artikel 240bis wordt ingetrokken.

E. Artikel 240ter wordt ingetrokken.

F. In artikel 251, eerste lid, vervalt: „239“.

G. Na artikel 430 wordt de volgende bepaling ingevoegd:
Artikel 430a. Hij die zich buiten een door de gemeenteraad als geschikt voor ongekende openbare recreatie aangewezen plaats, ongekend bevindt op of aan een voor het openbaar verkeer bestemde plaats die voor ongekende recreatie niet geschikt is, wordt gestraft met geldboete van de eerste categorie.

H. De artikelen 451 en 451bis worden ingetrokken.

ARTIKEL II

In artikel 551, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering wordt in plaats van „240bis“ gelezen: 240a, 240 b, en vervalt „451 bis“.

ARTIKEL III

Het voornemen tot opzegging van het op 12 september 1923 te Genève tot stand gekomen Verdrag tot betuiging van de verspreiding van en de handel in onthuchte uitgaven, goedgekeurd bij de Wet van 28 juni 1926 (Stb. 225), en van het op 12 november 1947 te New York tot stand gekomen Protocol tot wijziging daarvan, goedgekeurd bij de Wet van 22 december 1948 (Stb. 1572), wordt voor Nederland goedgekeurd.

ARTIKEL IV

1. De artikelen I en II treden in werking op een door Ons te bepalen tijd.

2. Artikel III treedt in werking met ingang van de dag na het doen.

Lasten en bevelen, dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst, en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te 's-Gravenhage, 3 juli 1985

Beatrix

De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes

De Minister van Buitenlandse Zaken,
H. van den Broek

Uitgegeven de achttiende juli 1985

De Minister van Justitie a.i.,
L. C. Brinkman

385

Wet van 3 juli 1985, houdende wijziging van artikel 240 van het Wetboek van Strafrecht en van enige andere bepalingen

SKN 18

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut doen te weten: Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wettelijk artikel 240 van het Wetboek van Strafrecht te herzien, en in verband daarmee enige andere bepalingen te wijzigen in dat wetboek en in het Wetboek van Strafvordering alsmede over te gaan tot opzegging van een daarmede samenhangend verdrag;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL I

Het Wetboek van Strafrecht¹⁾ wordt als volgt gewijzigd.

A. Artikel 239 wordt gelezen als volgt:
Met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden of geldboete van de tweede categorie wordt gestraft schennis van de eerbaarheid:
1°. op of aan een plaats, voor het openbaar verkeer bestemd;
2°. op een andere dan onder 1° bedoelde openbare plaats, toegankelijk voor personen beneden de leeftijd van zestien jaar;
3°. op een niet openbare plaats, indien een ander daarbij zijns ondanks tegenwoordig is.

B. Artikel 240 wordt gelezen als volgt:
Met gevangenisstraf van ten hoogste twee maanden of geldboete van de derde categorie wordt gestraft hij die weet of ernstige reden heeft om te vermoeden dat een afbeelding of voorwerp aanstootelijk voor de eerbaarheid is en die afbeelding of dat voorwerp:
1°. op of aan een plaats, voor het openbaar verkeer bestemd, openlijk tentoontstelt of aanbodt;
2°. aan iemand, anders dan op diens verzoek, toezendt.

C. Na artikel 240 worden de volgende bepalingen ingevoegd:
Artikel 240a. Met gevangenisstraf van ten hoogste twee maanden of geldboete van de tweede categorie wordt gestraft hij die een afbeelding of voorwerp, waarvan de verspreiding schadelijk is te achten voor personen beneden de leeftijd van zestien jaar, versprekt, aanbodt of vertoont aan een minderjarige van wie hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden, dat deze jonger is dan zestien jaar.

¹⁾ Laatstelijk gewijzigd bij de wet van 6 maart 1985, Stb. 121.
²⁾ Laatstelijk gewijzigd bij de wet van 24 april 1985, Stb. 236.

Zie voor de behandeling in de Staten-Generaal: Kamersakken II 1979-80, 1980-81, 1983-84, 1984-85, 15-56.
Hand. II 1984-85, blz. 505-608, 708-721; 907-932, 1119, 2250.
Kamersakken I 1984-85, 15-836 (81, 61a, 61b, 61c, 61d).
Hand. I 1984-85, blz. 1429-1440, 1444-1453.

GEEN AANWIJZINGEN VOOR VERKOOP Verdachte van kinderporno in hechtenis

Vk 4 Van onze verslaggever

AMSTERDAM — De Amsterdamse politie heeft bijna drie maanden geleden een 38-jarige man gearresteerd die ervan wordt verdacht kinderporno te hebben geproduceerd. In zijn woning in de Bijlmermeer werd een studio met zeer professionele film- en filmapparatuur aangetroffen. Volgens officier van justitie H. Wooldrik is niet bekend dat de man de kinderporno's ook heeft verkocht. Maar dat was, gezien de aangetroffen spullen, zeker mogelijk, aldus Wooldrik.

Justitie heeft de zaak nu pas openbaar willen maken omdat men eerst wilde bekijken wie er zoal bij de woning van de verdachte aan de deur kwamen. Nu wordt concludéerd dat vooral "schandlinden" van niet onder de zettien jaar de woning bezochten.

De zaak kwam aan het rollen nadat er bij de Utrechtse politie tips binnenkwamen over regelmatig bezoek van minderjarigen aan de flat van de verdachte in de Bijlmer. Volgens Wooldrik ging het veelal om kinderen tussen de twaalf en vijftien jaar oud, die hun huis deden aan de producties werden betaald. "Van betrokkenheid van zeer jonge kinderen, van zes of zeven jaar bijvoorbeeld, is niets gebleken."

Er is een film aangetroffen die met Nederlandse kinderen is gemaakt. Volgens Wooldrik is een deel ervan vermoedelijk in Nederland en een ander deel in "het Middellandse-Zeegebied", wellicht Marokko, opgenomen. Tevens

zijn er foto's met kinderporno aangetroffen.

De verdachte zal worden aangeklaagd wegens ontucht met minderjarigen. Daarop staat een maximumstraf van zes jaar. Wooldrik verwacht dat de zaak in augustus voor de rechtbank komt.

Eind 1984 bewoende de Amerikaan K. Herrmann, bestuurslid van de kindbeschermingsorganisatie "Defence for Children, in een commissie van de Amerikaanse Senaat dat in Nederland op grote schaal kinderporno zou worden geproduceerd en verspreid. Zowel premier Lubbers als minister Korthals Altes van justitie hebben de juistheid van die bewering in twielf getrokken.

Eerder dat jaar begon de Amsterdamse zedenpolitie een actie tegen de verkoop van kinderporno. Bij invallen in seksuolen werden honderden boekjes met kinderporno aan beslag genomen. Vorige maand werd voor het eerst een winkelier in Amsterdam veroordeeld wegens het in bezit hebben van kinderporno. Hij kreeg een boete van drieduizend gulden.

Effect anti-pornowet in VS onderzocht

Op verzoek van de procureur-generaal van de Commissie voor Pornografie (AAP) onderzoeken wat de invloed is van de anti-pornowetten op uitgevers en schrijvers. De commissie wil komen tot een algemeen geldende definitie van pornografie. De organisatie van uitgevers zal het verzoek aan haar 309 leden doorgeven. De vraag is of de wettelijke maatregelen die in een aantal staten gelden, zelfcensuur in de hand werken. In Indiana bijvoorbeeld is pornografie gedefinieerd als een vorm van seksuele discriminatie. Een definitie die heel ruim geïnterpreteerd kan worden.

De omschrijving die de Hoog Raad sinds 1973 hanteert voor "onzedelijkheid" maakt het de schrijvers en uitgevers al moeilijk genoeg, verklaarde Townsend Hoopes, president van AAP, tijdens de twee dagen durende hoorzitting die de commissie onlangs hield. Maar het is om diezelfde, dus nuttige wet, vindt Hoopes, al bedroef hij de schrijvers die "autocensuur, creatie en provoceren" willen zijn. Belangrijke literaire werken zijn in het verleden onzedelijk geoordeeld.

In 1940 werd uitgeverij Doubleday veroordeeld voor *Memoirs of Hecate County* van Edmund Wilson. Tien jaar naaktlichaats geweest tegen de uitgevers van James Joyce, D.H. Lawrence, Theodore Dreiser, Henry Miller en William Faulkner.

Hoopes verzoekt de Commissie voor Pornografie in haar aanbevelingen heel voorzichtig te zijn met de wet, omdat onder het mom van het beschermen van minderjarigen de wet literatuur gaat verbieden die voor volwassenen is bedoeld. De juridisch adviseur van de American Civil Liberties Union vertelde dat een aantal voorstellen die zijn gedaan, de boeken van Norman Mailer, Erica Jong en John Irving zouden betreffen. Maar ook zelfhulp-boeken op het gebied van seksualiteit. Een gevaar is ook dat de anti-pornowet de boekhandel tot een eendiel wordt en dit heeft mogelijk het grootste effect op de schrijver. Het idee dat iedereen overgevoelig of overprijsd boekhandelaar kan besluiten een boek niet te verkopen, kan de schrijver wel eens het meest runnen, bracht de juridisch adviseur tijdens de hoorzitting naar voren.

Zonder kleren op het strand mag nu bijna overal

Vk 8-8

Hoewel het weer nog niet erg meekiert, is openbare naaktrecreatie sinds vorige maand in Nederland overal toegestaan op daarvoor geschikte plaatsen, dat wilt zeggen waar de meerderheid van de aanwezigen geen bezwaar heeft. Ir N. Schwarz, oud-lid van de Eerste Kamer voor D66 over het volwassen worden van een natie.

Welhaast onopgemerkt is door het amsamen van de "gereguleerde" vorige maand door de Eerste Kamer ook een wettelijke regeling voor de naaktrecreatie tot stand gekomen. In het nieuwe artikel 430a van het Wetboek van Strafrecht (WvS) wordt als overdring van de openbare orde strafbaar gesteld het zich onopgesteld bevinden buiten een door de gemeente aangewezen naaktstrand of op een openbaarplaats die voor ongelijke recreatie niet geschikt is.

Deze regeling is tegelijk met de pornowet ingevoerd, omdat de pornowet behalve de pornografie (plaatjes en films, art. 240 WvS) ook de "schennis der openbare eerbareheid (levende mensen, art. 238 WvS) wijzigde. Naaktrecreatie vielen daar formeel ook onder.

Huidelijk is nu vastgesteld dat het bloot lichaam als zodanig minner en negers een mindrig tegen de zeden kan opleveren, hoopstens een overdring tegen de openbare eerbareheid. De ongelijke recreatie is zodoende aan de werking van art. 239 overtrokken. Vroeger was dat niet zo en werd er onverbalgd gestraft.

Het ongelijke zijn wordt nu niet meer bestraft als het plaatsvindt op een

door de gemeente aangewezen naaktstrand. Dit lijkt vanzelfsprekend, maar dat is niet altijd zo geweest. Vroeger werd een openbaar naaktstrand in strijd geacht met art. 239. Sinds 2 juli staat het de gemeenten vrij naaktstranden aan te wijzen wanneer, waar en zoals ze dat willen.

Het ongelijke zijn wordt ook niet bestraft als het buiten de officiële naaktstranden geschiedt op een plaats die voor ongelijke recreatie geschikt is. Wat is nu "geschikt" en wat maakt dat uit? Het antwoord op de laatste vraag is simpel: de reclut.

Maar wat is geschikt? In antwoord op een vraag van het Tweede-Kamerlid mevrouw Groenman antwoordde minister Korthals Altes (Justitie): "Volgens de nu in de maatschappij levende opvattingen wordt het in toenemende mate aanvaardbaar geacht dat mensen ongetuigd zwemmen en zonnenbaden en dergelijke. Het nieuwe begrip "voor ongelijke recreatie geschikte plaats" moet in die context worden gezien."

De situatie in heel Nederland wordt nu vergelijkbaar met die in Denemarken op enkele van onze Waddelanden en het recreatiegebied 't Twake in Noord-Holland: dat wil zeggen naaktrecreatie mag overal waar het redelijk kan. Misstanden is het voor de enthousiastelingen nuttig met het wijze advies van de Drense Raad te Tjallingsterade in zijn brochure "Denemarken voor Uw vakantie" aan te trekken: "Naaktzwemmen is in grote lijnen toegestaan in heel Denemarken, zoals Holmsland Klit. Of men een zwembad draagt of niet is vooral een kwestie van respect tegenover de omgeving."

Hoek moet de minister er nu bij dat de naaktrecreatie voldoende de huidige in de maatschappij levende opvattingen meer en meer wordt aanvaard. Daar zijn nogal wat aanwijzingen voor.

Uit een enquête, gehouden door de provincie Zuid-Holland (te zamen met Friesland en Rotterdam) onder strandbezoekers in 1984, bleek dat slechts vijf procent van de strandopzoekers vindt dat naaktrecreatie nergens zou mogen worden toegestaan. Vorige procent vindt dat het overal zou moeten mogen, veertig procent alleen op officiële naaktstranden en vijftien procent overal behalve op de "ongeschikte plaatsen" (teststranden).

In de nota "Winterrecreatie langs de Nederlandse Kust" van de Stichting Recreatie (1984) staat: "dat de openbare naaktrecreatie meer en meer raakt in onbruik". Het blijkt uit het feit dat op een totale kustlijn van 250 kilometer de naaktrecreatie op ongeveer 400 kilometer moeilijk is: in 1951 was dat nog slechts 40 kilometer. Conflicten met overige recreanten komen eigenlijk sporadisch voor. Wel zijn er mensen die plaatsen waar naaktrecreatie is toegestaan uit te bezien, zodat enerzijds tegemoet wordt gekomen aan een groeiende behoefte aan deze vorm van recreatie en anderzijds wordt voorkomen dat recreanten die kans lopen in strijd te handelen met het WvS". De nieuwe wet

voltoed dat duidelijk aan een behoefte.

Nu deze zaak door de wetgever uitputtend is geregeld, hebben de gemeenten nu al hun bezorgdheden verloren. Neen, niet helemaal. Inderdaad, tal van gemeenten hebben bepalingen in het Algemeen Politieverordening (APV) die het "ongekleed of onbehoorlijk gekleed verblijven" geheel verbieden. Deze alomte is nu voorbij. Wel blijven ze de eerst aangewezen om de openbare recreatie plaatselijk te regelen. Daarvoor hebben ze nog allerlei bevoegdheden over gehouden. Ze mogen nu plaatsen aanwijzen die zo geschikt acht (naaktstranden) en plaatsen aanwijzen die zo ongeschikt achten (de teststranden). Als een gemeente dit op een redelijke wijze doet, zal de rechter in voorkomende gevallen dit oordeel van de gemeente ongeschikt achten. Het is niet alleen bij beoordeling of een plaats "geschikt" is. Ze'n redelijke gemeente is bijvoorbeeld Den Haag met 10,7 kilometer strand. Daar zijn 3 naaktstranden (1,7 kilometer) en 4 teststranden (4,7 kilometer). In een andere drukke strandgebied nabij de Scheepvaartboulevard en in Kijkduin. Alleen op de teststranden wordt de politie op de hand nog met een rode drukke strandgordel nabij de Scheepvaartboulevard en in Kijkduin. Alleen op de teststranden wordt de politie op de hand nog met een rode drukke strandgordel nabij de Scheepvaartboulevard en in Kijkduin.

Er zullen dus in de toekomst drie soorten stranden zijn: naaktstranden, aangewezen door de gemeente, teststranden die ongeschikt zijn voor naaktrecreatie (al niet in aangewezen door de gemeente) en "andere geschikte plaatsen".

De naaktrecreatie in Nederland heeft nu een wettelijke basis. Ze is volwassen geworden. Dat legt ook verantwoordelijkheid bij de recreant: tact voor de blicke, tolerantie bij de geleke.

IR N. F. I. SCHWARZ

KINDERBESCHERMING ONTKENT INSTEMMING:

Informatie Korthals Altes over woongroepen is fout

Vt 30

Van onze verslaggever

ROTTERDAM — Minister Korthals Altes van Justitie heeft de Tweede Kamer maandag verkeerde informatie gegeven over de betrokkenheid van de Raad voor de Kinderbescherming bij de inval die Justitie op 26 april heeft gedaan bij twee Rotterdamse woongroepen. In antwoord op Kamervragen schrijft de minister dat de Raad voor de Kinderbescherming in Rotterdam op 19 april over de voorgenomen inval is ingelicht. De Raad ontkent ooit te zijn ingelicht.

Een woordvoerder van het ministerie was maandag laat nog druk bezig de archiveren door te nemen. Waarschijnlijk komt pas vandaag commentaar van Justitie op de mededeling van de Raad voor de Kinderbescherming. De Rotterdamse officier van justitie mr R. van der Horst, die de inval heeft geleid, is op vakantie.

Volgens het antwoord van Korthals Altes zou de Raad niet alleen tevoren zijn ingelicht, maar ook een "crisisteam" hebben samengesteld om de kinderen uit de woongroep op te vangen, nadat zij uit school waren gehaald in opdracht van Justitie. Terwijl de Raad voor de Kinderbescherming er juist enkele dagen na de inval zijn beklag over de doed moet te zijn geïnterformeerd over de plannen van Justitie.

Het is volgens Schellenberg nog nooit eerder voorgekomen dat de raad in een kinderen kreeg toezichtzorg zonder dat eerst overleg was geweest. Bij de inval op 26 april werden zes kinderen uit de twee Rotterdamse woongroepen weggehaald en tijdelijk in kindertehuizen geplaatst.

De Kamervragen zijn gesteld door

Van Els (PSP), Lankhorst (PPR), Eshuis (CPN) en De Visser (PvdA). De minister benadrukt dat de Familiekamer van de Rotterdamse rechtbank in een besluiten zitting op 10 mei het optreden van Justitie ten aanzien van vijf kinderen heeft goedgekeurd.

Korthals Altes wil geen beoordeling geven over de concrete aanwijzingen — optuigingsverklaringen en andere stukken — die de officier van Justitie tot de inval deden besluiten. De minister zegt niet van tevoren te zijn ingelicht over de inval. De Rotterdamse hoofdofficier van Justitie was wel op de hoogte.

Kinderbescherming ontkent voorkennis inval woongroepen

MAC 30

Doe een onze redactoren

ROTTERDAM, 30 juli — De Raad voor de Kinderbescherming in Rotterdam ontkent dat ze op de hoogte was van het voornemen van de politie eind april bij twee woongroepen een inval te doen. Volgens minister Korthals Altes (Justitie) was dat wel gebeurd. In antwoord op vragen van de Kamerleden Van Els (PSP), Lankhorst (PPR), Eshuis (CPN) en De Visser (PvdA) heeft de bewindman gisteren geschreven dat de raad van te voren wist dat de justitiële autoriteiten van plan waren

om zes kinderen uit de twee woongroepen te halen om een geestelijke gezondheid te door de strijd (schoke) opvoeding geschied zou worden.

Minister Korthals Altes wilde de vier lokale Kinderreken niet zeggen of Justitie wel voldoende aanwijzingen had over strafbare feiten die de inval rechtvaardigden. Dat zou in strijd zijn met de vertrouwelijkheid van dergelijke niet-openbare gegevens, vindt de minister.

Volgens de Raad voor de Kinderbescherming is die verklaring van Korthals Altes onjuist. Woordvoerder A. Schellenberg van de raad vermoedt dat de minister zijn informatie heeft betrokken bij de officier van justitie van de raad vermoedt dat de minister zijn informatie heeft betrokken bij de officier van justitie van de zaak behandelde. Als de raad wel zou zijn ingelicht, wat alvast gebeurt, zou dat reuzen op zijn valsegheid, aldus Schellenberg.

Minister biedt excuus aan voor antwoorden over zaak-woongroep

Vt 6-8

Van onze verslaggever

ROTTERDAM, DEN HAAG — Minister Korthals Altes van Justitie heeft de Tweede Kamer zijn verantwoordelijkheid aangeboden omdat hij onjuiste antwoorden heeft gegeven op vragen over de Rotterdamse woongroep-affaire. De minister had verklaard dat de Raad voor de Kinderbescherming op de hoogte was van de inval bij de woongroep op 26 april. De raad heeft dat steeds ontkend.

Korthals Altes heeft maandag in een aanvullend antwoord op de vragen van PvdA, PPR, PSP en CPN toegevoegd dat hij fout zat. Volgens de minister is er alleen informeel contact geweest tussen de officier van justitie in Rotterdam en een staf van de Kinderbescherming.

Dese vertegenwoordiger zou daarom in algemene termen te versaan hebben gekregen dat er onderzoek op stapel stond naar de woongroep. Leden daarvan worden verdacht van ontzettend met kinderen uit de groep.

Excuses van Brinkman voor onjuist antwoord zaak woongroepen

NRC 6-9

Doe een onze redactoren

DEN HAAG, 8 aug. — De minister van Justitie uit interim, Brinkman (wv), heeft de Tweede Kamer zijn verantwoordelijkheid aangeboden voor een fout in een antwoord op schriftelijke vragen dat hij 25 juli gaf over een politievrij bij twee Rotterdamse woongroepen op 26 april van dit jaar. Na deze inval werd een aantal kinderen toezichtzorg aan de Kinderbescherming.

Voor minister Korthals Altes (Justitie) had Brinkman op vragen van de Kamerleden Van Els (PSP), Lankhorst (PPR), Eshuis (CPN) en De Visser (PvdA) geantwoord dat de officier van Justitie op de hoogte gesteld was van de inval. De raad heeft dat steeds ontkend.

Minister Brinkman schrijft nu dat hij op grond van deze ontkenning andere inlichtingen heeft gevraagd en dat hem daaruit is gebleken dat er destijds vooraf slechts sprake is geweest van een "informeel contact" tussen de officier van Justitie en een staf van de Rotterdamse Raad voor de Kinderbescherming. Daarbij was in algemene termen aangekondigd dat hoogstwaarschijnlijk op korte termijn een of meer toezichtzorgers aan de raad zouden plaatsvinden in verband met een onderzoek bij een of meer woongroepen in Rotterdam", zo besluit Brinkman zijn correctie.

Angst voor gevoeligheden CDA speelden rol bij beslissing

Even respijt na besluit 'buisklinieken'

Door onze redacteur
MARJANNE SPANJER

DEN HAAG, 24 juli — Angst voor gevoeligheden binnen het CDA, voor het Leidsch Fruin en voor ongecontroleerde genetische manipulatie hebben een rol gespeeld bij de beslissing geen speciale klinieken voor reageerbuisbevruchting in ons land toe te staan. Gisteren stond het ministerie besluit in de Statenvergadering, waardoor de huidige situatie wordt bevestigd. Dat wil zeggen dat staatssecretaris Van der Reijden (volksgezondheid) vergunning geeft aan twee algemene ziekenhuizen, het Sint Elisabethziekenhuis in Tilburg en het Middelheimziekenhuis in Sint Annaparochie, die al begonnen zijn met de omzetting van in vitro fertilisatie (IVF) en dat zes academische centra die buisbevruchting toepassen daarvoor geen vergunning nodig hebben.

Het besluit betekent een streep door de plannen van de Amsterdamse gynaecoloog D.A.F. van Lith die op het terrein van het Wilhelmina Genuin een particuliere kliniek wilde openen. Op grond van de bestaande weigering kon Van der Reijden de Amsterdamse gynaecoloog de vergunning in feite niet ontloeden. Een bevoorliefde motivering die houdt

NRC 24 NIEUWSANALYSE

zou blijken tot bij de Raad van State, was daarvoor niet te vinden. Of het moest zijn dat ons land aan dergelijke speciale klinieken „geen behoefte“ heeft, juridisch geen sterk verhaal.

Van der Reijden wilde aanvankelijk eventueel over een vergunning nadenken indien de kliniek een nauw samenwerkingsverband zou aangaan met een academisch ziekenhuis. Toen puntje bij paaltje kwam werd duidelijk dat de Amsterdamse arts op geen manier eigen verantwoordelijkheid bij een ziekenhuisbestuur wilde overnemen, terwijl de bewindsmannen op die manier zijn verantwoordelijkheid — via het ziekenhuisbestuur — zou kunnen uitoefenen. Angst voor wat er behalve de reageerbuisbevruchting aan genetische manipulatie — in particuliere klinieken mogelijk zou zijn en mogelijkwijze ook eventuele commerciële belangen, brachten Van der Reijden's standpunt.

Zenuwen

Tegenwoordig begonnen de zenuwen in de CDA-gelederen op te spelen. Met de geruchten over het vestigen van een particuliere buisbevruchtingkliniek ergens in Zuid-Holland was de maat voor het CDA vol: of de bewindsmannen van CDA-bezits zijn macht maar wilde aanwenden deze verschrikkelikheden te voorkomen. Het

CDA-gezinsdenken en de mogelijkheden voor lesbische paren paven de doorgang. Van der Reijden zocht zijn bescherming bij de noodprocedure die de Wet ziekenhuisvoorzieningen kent voor de installatie van zeer kostbare apparaten die een hoogwaardige specialiste vergen. Deze zogenaamde artikel 18-procedure vergt normaal twee tot drie jaar, aangezien na een uitvoerige adviesronde een algemeen maatregel van bestuur geformuleerd moet worden. Artikel 18 lid 3 voorziet echter in een tijdelijke regeling die nu in toepassing is voor de buisbuisbevruchting. Na een snelle rondvraag bij het College voor ziekenhuisvoorzieningen, de Gezondheidsraad en de provinciale besturen, kon het besluit binnen twee en een halve maand afgerond zijn.

Het gevoel van het ministerie bleef van gisteren is, dat er een respijt is over drie jaar moet de regering een definitieve regeling hebben ontworpen voor de plaatsen waar reageerbuisbuisbevruchting mogen komen. Dat respijt is naar het oordeel van de Gezondheidsraad ook noodzakelijk.

De snelle weg van de Wet ziekenhuisvoorzieningen is in dit geval niet bewaard omdat daar apparaten in het geding is, maar wegens andere waarzeggende redenen. Een van die redenen is dat de ontwikkeling op dit terrein met zo'n snelheid gaat en dat de

behandeling zo ongewis is, dat die drie jaar bodemrijd geen luxe zijn. Een ander waarzeggend argument is dat het succespercentage (dat aangeeft hoe vaak de bevruchting slaagt) van reageerbuisbevruchting een baby tot gevolg heeft) zeer laag is en bovendien per instantie zeer wisselend.

Problemen

Het vergoedingssysteem staat los van de financiering van de bevruchtingmethode van de reageerbuis. De vraag of het ziekenfonds betaalt, zal de komende tijd zeker problemen opleveren. De Ziektenfondszet heeft toepassing in een subsidie-regeling voor drie jaar, voor vrouwen bij wie beide eiders zijn gebloeit en voor wie de man beschikt over deugdelijk sperma, maar van de acht klinieken krijgen slechts drie of vier subsidie. In september valt daarover een beslissing, waarna vermoedelijk per 1 januari 1986 het experiment ten behoeve van 800 tot 1000 vrouwen zal beginnen. De overige vrouwen die een kind wensen op deze manier, zullen de behandeling voor eigen rekening moeten ondergaan.

NRC 26 Bevruchting

KUNSTMATIGE BEVRUCHTINGSMETHODEN behoren tot de verworvenheden van de medische en biologische wetenschap die bij veel mensen geluk, maar bij nog meer mensen angst en weerstanden teweeg brengen. Voor al de mogelijkheid door middel van een reageerbuisbevruchting — in vitro fertilisatie — kinderen tot leven te brengen, staat als techniek op dit moment in de belangstelling. In zes academische centra en in twee algemene ziekenhuizen in ons land wordt de reageerbuisbevruchting toegepast. Uit het bestaan van wachtlijsten en van een vereniging voor deze vorm van kunstmatige bevruchting kan worden afgeleid, dat de vraag naar deze nieuwe methode groter is dan het aanbod. Om die reden waken enkele artsen met plannen om buiten de bestaande centra, in particuliere klinieken aan de gebelken vraag te kunnen voldoen.

DIT PARTICULIERE INITIATIEF is door staatssecretaris Van der Reijden (volksgezondheid) deze week in de kiem gesmoord. Via een noodprocedure die de Wet ziekenhuisvoorzieningen biedt, heeft de bewindsmannen besluiten geen vergunningen te geven aan speciale klinieken voor reageerbuisbevruchting, in afwachting van een wet die wenselijk is dat binnen drie jaar klaar moet zijn. Hij baseert het besluit op adviezen van het College voor ziekenhuisvoorzieningen, de Gezondheidsraad en de provinciale besturen, die alle drie de onzekerheid over aard en resultaat van de behandeling hebben laten prevaleren. Zolang niet duidelijk is waarom de ene kliniek goede en de andere kliniek aanzienlijk minder goede resultaten boekt, lijkt die overregeling in deze fase onvermijdelijk tot de tijdelijke regeling te leiden.

Anders wordt het wanneer angstig CDA-denken leidraad zou worden bij de uiteindelijk te maken afweging of op dit terrein van medische zorg particuliere klinieken uit den boze moeten zijn. De vraag of iedereen die dat wenselijk het recht op kunstmatige bevruchting moet hebben, is een ethische vraag met medische en financiële begrenzungen, van de soort die ook op alledaags medisch terrein speelt. Weerstanden bij bevolkingsgroepen die ethische bezwaren hebben, mogen echter niet leiden tot te mogelijkheden gebruik te maken. Particuliere initiatieven moeten daarbij op den duur mogelijk zijn, aangezien immers aan vergunningen alle medische en ethische waarborgen kunnen worden gekoppeld.

PRIVACY BESCHIEDEN

BESCHERMD

Voorstel: betreden woning alleen nog met machtiging

Door een onzer redacteurs

DEN HAAG, 6 juli — Opvoeringsambtenaren en controleurs mogen in de toekomst alleen een woning zonder toestemming van de bewoner betreden, wanneer zij een schriftelijke machtiging kunnen tonen en het doel van hun komst noodden. Dit geldt niet bij situaties als onmiddellijk gevaar en betreding van pieplagen.

Dit is geregeld in een wetsvoorstel van de ministers Kortbeek (Justitie) en Rijkman (tussentijdse zaken). De bewindsvaarders hebben het voorstel gisteren naar de Tweede Kamer gestuurd.

Met de Algemene wet op het binnenbetreden wil de regering de vele wettelijke bepalingen op dat gebied harmoniseren. De Grondwet schrijft zo'n algemene regeling uitdrukkelijk voor. Volgens het voorstel vallen penningwachten en dergelijke evenals andere dwangsbepalingen onder de Grondwet.

De schriftelijke machtiging die vereist is om zonder toestemming binnen te komen, moet door justitiële autoriteiten worden afgegeven. Als meer dan vier woningen worden betocht, kan de machtiging alleen door een procureur-generaal of een officier van justitie worden verleend. Gist het om de opsporing van iemand die van een ernstig misdrijf wordt verdacht, dan kan een machtiging worden afgegeven voor het betreden van alle in aanmerking komende woningen. Verzet is dat van het zonder toestemming binnenbetreden binnen vier dagen verlag wordt gedaan aan de bewoners.

REGISTRATIECOMMISSIE AMSTERDAM: Privacy-verordening wordt onvoldoende nageleefd

Van onze verslaggever

AMSTERDAM — Veel gemeentelijke instellingen en diensten in Amsterdam voldoen niet aan de voorschriften die de gemeente heeft uitgevaardigd om de privacy van burgers te beschermen bij de registratie van persoonsgegevens. Dit stelt de Registratiecommissie van de gemeente Amsterdam in haar jaarverslag over 1984. De commissie is belust met het toezicht op de uitvoering van de gemeentelijke privacy-verordening.

Bij de registratie van persoonsgegevens moeten gemeentelijke diensten volgens de Amsterdamse privacy-verordening een register maken. Het doel van dit register is dat de commissie, in samenwerking met de Gemeentelijke Accountantsdienst, kan controleren of de betrokken instelling zich wel houdt aan de eisen die zijn gesteld aan het registeren van persoonsgegevens.

Duursmaat is zudem registerbeschrijving van persoonsgegevens in het Openbaar Register niet mogelijk. Dit register is vooral van belang voor de burger, die uit het Openbaar Register moet kunnen lezen welke gegevens (namen worden niet genoemd) een bepaalde dienst in zijn bezit heeft en wat die dienst met de gegevens mag doen. Het is de bedoeling dat dit Openbaar Register vanaf eind dit jaar doorlopend ter inzage ligt en onder meer de leerskamer van het stadsbestuur.

Volgens de commissie zijn de gemeentelijke diensten en instellingen laai met het maken van registeren omdat veel ambtenaren niet op de hoogte zijn met

de privacy-verordening. Ook de inwoners van Amsterdam zijn er volgens het jaarverslag vrijwel niet van op de hoogte. Dit is nadrukkelijk van belang voor wie de registratie in betoel. Maar het heeft ook tot gevolg dat de commissie niet tot samenwerking verzoekt van de ervaringen zijn met de privacy-verordening en de daarvan afgeleide regelingen, aldus het jaarverslag.

Uitkering

De verzamelde persoonsgegevens in de gemeentelijke organisatie zijn bedoeld voor administratief gebruik en voor onderzoek. De gegevens voor administratief gebruik zijn individuele gegevens, die bij voorbeeld nodig zijn bij het maken van beslissingen over een uitkering. De onderzoeksgegevens gelden voor groepen. Hierbij is echter ook voorlichting geboden, aldus de commissie, omdat kwalitatieve van bepaalde groepen tot vooroordelen en discriminatie zouden kunnen leiden.

De namen en adressen die bij onderzoeken worden gebruikt, worden vrijwel altijd verstrekt door het Beveiligingsregister. Al verband met de bescherming van de privacy is het beter dat onderzoekers niet de beschikking krijgen over namen van mensen die niet aan een onderzoek willen meewerken, aldus de commissie.

De directeur van het Beveiligingsregister is daarom gevraagd na te gaan of het mogelijk is dat reacties alleen de namen en adressen worden verstrekt van mensen die hebben toegezegd aan onderzoeken te willen meewerken.

Kabinet bereid controle BVD aan te scherpen

DEN HAAG, 20 juli — Het kabinet wil in de nieuwe wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten de greep van de politiek op de geheime vergadering van persoonsgegevens verscherpen. Het gaat daarbij ondermeer om de lijkende Veiligheids Dienst en de militaire inlichtingendiensten.

In een wijziging op het wetvoorstel inlichtingen- en veiligheidsdiensten bij de Kamer ligt, stelt het kabinet voor om de ministerie toestemming tot het achter de rug om en buiten medeweten van de betrokken burger wetgeving van inlichtingen, aan den termijn van één jaar te binden. Niet verstriken van dat jaar zal de bewindspersoon zoek of op nieuw rekenschap van moeten geven of aan de verleende machtiging om in actuele persoonlijke informatie te stoffen nog wel behoefte bestaat. (ANP)

Inzage burger van registratie gegevens mag

DEN HAAG, 30 juli — Burgers en belangorganisaties kunnen inzage krijgen in de registratie van hun persoonlijke gegevens en correctie of schrapping van onjuistheden afwachten. Dit blijkt uit het nieuwe voorstel voor de Wet persoonsregistratie dat gisteren bij de Kamer is ingediend.

De wet geeft voorschriften voor het opheffen en beheers van bestanden van persoonsregistraties. De op te richten Registratiekamer zal onder meer toezicht houden, maar ook als een soort ombudsman de burger hijsaan in een conflict met een beheerder van persoonsgegevens.

Het is de tweede poging om een wet op de persoonsregistraties tot stand te brengen. Een eerder wetsvoorstel werd eind 1981 ingediend door het kabinet-Van der Kamp. Dit stuitte op veel kritiek in de Kamer, onder meer omdat het wel het opzetten van registers met vooringeregeld maar onvoldoende inging op het gebruik van gegevens. Het kabinet zal dit voorstel uit 1981 intrekken.

Een kenmerk van het nieuwe voorstel, waarvan de hoofdlijnen al in april 1984 bekend werden, is dat het minder dwingende eisen stelt aan registraties in het bedrijfsleven en in de particuliere sfeer. Doel, inhoud en gebruik van de registraties zullen moeten worden gemeld bij de Registratiekamer. Voor informatiebureaus en andere ondernemingen die bedrijfsinformatie persoonsgegevens verzamelen is een striktere registratie, maar dat onder andere bedrijven die een register aanleggen.

Veiligheidsdiensten

Het wetsvoorstel heeft zowel betrekking op persoonsgegevens als op bestanden die op onderwerf kaarten staan. Onder een persoonsregistratie wordt verstaan onder geautomatiseerde of voor systematische raadpleging

aangelegde verzameling van persoonsgegevens die tot natuurlijke personen herleidbaar zijn. Er zijn uitzonderingen voor registraties die voor persoonlijk of huishoudelijk gebruik zijn aangelegd, voor boeken en geschriften en voor registraties ten behoeve van de openbare informatievoorziening door de media. Voor de politie, inlichtingen- en veiligheidsdiensten en bij de wet ingestelde registers (zoals het kadaster) gelden aparte regels of worden aparte regels opgesteld.

Het verstrekken van gegevens aan derden mag alleen met het voorbehoud van de gegevens van de organisatie die de gegevens beheert of wanneer de gegevensrechter erin instemt. Er komt binnen enkele jaren een speciale wettelijke regeling van registers met gegevens van oudstads- of lijkensverrekening, ras, politieke gezindheid, gezondheid, levenswijze, gedrag, en persoonsgegevens van medische, psychologische, strafrechtelijke of tuchtrechtelijke aard.

Anders dan bij het bedrijfsleven, waar alleen een meldingsplicht geldt, zullen registraties in de overheidssector aan een register zijn gebonden. Dat geldt ook voor de sectoren gezondheidszorg, onderwijs, maatschappelijke dienstverlening en sociale zekerheid.

Een overdracht van de nieuwe wet zal als mogelijk gelden, waarbij de wetgever maximaal bijkomende problemen oplost. Gevoelens van burgers kunnen verhoogd worden door het materiële en immateriële schade.

Persoonsregistratie wordt aan betrokkene gemeld

V4
30

Van onze verslaggever
DEN HAAG — De overheid en het bedrijfsleven moeten de eerste keer dat ze persoonsgegevens opslaan de betrokkene daarvan op de hoogte stellen. De houder van de persoonsregistratie is dan verplicht informatie te verstrekken over de herkomst van de gegevens, over eventuele verstreking daarvan aan derden en over de identiteit van de afnemers.

De geregiteerde kan enjuiste gegevens verbeteren, aanvullen of laten wijderen. Desnoods kan de rechter worden ingeschakeld om dit af te dwingen. Deze voorwaarde worden genoemd in de Wet Persoonsregistratie — ook

wel Privacywet genoemd — die de ministers Korthals Altes van Justitie en Riekerik van Binnenlandse Zaken maandag bij de Tweede Kamer hebben ingediend. De wet geeft algemene regels voor houders van zowel geautomatiseerde als met de hand bijgehouden persoonsbestanden.

De nieuwe wet geeft veel minder regels dan de oorspronkelijke Privacywet uit 1981. Die is nooit ingevoerd, omdat hij als onverklaarbaar voor het bedrijfsleven werd beschouwd. De ingediende wet laat de persoonsregistratie in het bedrijfsleven dan ook grotendeels ongewijzigd.

De overheid en nader aan te wijzen sectoren van het bedrijfsleven moeten volgens een reglement werken. Daarin worden onder meer de inhoud en het

gebruik van de registratie geregeld, alsmede de verstreking van de gegevens. Alle overige registratiehouders kunnen met een aanmelding volstaan. Ze moeten daartoe een aanvraagformulier bij de Registratiekamer indienen.

Bij ontduiking van de wet kan de geldende naar de rechter stappen. Deze kan zowel materiële als immateriële schade vergoeden en eisen dat dergelijk onrechtmatig optreden niet meer voorkomt. Een registratiehouder die de reglementen of aanmeldingsplicht ontduikt is strafbaar. Hij kan niet en een gevangenisstraf van een half jaar of een geldboete van teneerstensduizend gulden worden getroffen als dit opzettelijk gebeurt.

Onder persoonsregistratie wordt iedere verzameling van gegevens verstaan, die tot een persoon herleid kunnen wor-

den. Registraties voor persoonlijk of huishoudelijk gebruik zijn uitzonderend, evenals personeels- en salarisadministratie, administraties voor intern gebruik en abonneerlijsten en ledenadministratie. Ook registraties waarin alleen gegevens over naam, adres, woonplaats, postcode staan, zijn uitgezonderd. Registraties voor de media, verzamelingen van het archiefwezen, registraties van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten en de politie vallen ook niet onder de wet.

In een apart wet op de PolitieRegistratie, die over enkele maanden wordt ingediend, komen regels over de opslag van persoonsgegevens bij de politie. Voort de inlichtingen- en veiligheidsdiensten gelden al bijzondere regels met betrekking tot persoonsgegevens.

Een persoonsregistratie mag alleen aangepast worden als dat een „redelijke belang“ dient (bijvoorbeeld wetenschappelijk onderzoek). De houder moet waken over de juistheid en volledigheid van de gegevens. Verstreking aan derden is alleen toegestaan als dat uit het doel van de registratie voortvloeit, als er sprake is van een wettelijk voorschrift (bijvoorbeeld gegevens van sociale-verzekeringinstellingen aan de belasting) of als de geregiteerde toestemming geeft.

Over drie jaar zal bij algemene maatregel van bestuur worden geregeld hoe met gevoelige gegevens in persoonsbestanden moet worden omgegaan.

Onder deze gegevens vallen godsdienst of levensovertuiging, ras, politieke gezindheid, seksuele gezindheid, maar ook persoonsgegevens van medische, psychologische, strafrechtelijke of tuchtrechtelijke aard.

De Registratiekamer moet door middel van adviezen en verslag over haar werkzaamheden een bijdrage leveren aan de rechtsonwikkeling op het terrein van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. De kamer dient ook de naleving van de wet te controleren en krijgt daarom de bevoegdheid persoonsregistraties te onderzoeken. Daarnaast zal ze gedragscodes (vrijwillige afspraken van het bedrijfsleven over persoonsregistratie) toezien.

In de Registratiekamer krijgt een voorzitter en twee leden die door de minister van Justitie worden benoemd. De overige leden en plaatsvervangende leden vertegenwoordigen verschillende sectoren in de samenleving. Hoewel leden er kunnen en namens welke organisaties zij in de Registratiekamer zitten, zullen krigen, is nog niet bekend.

Opstapje MAC 2-8

„Iedereen is voor een privacywet, behalve dan voor zijn deure“, zo schertste de privacy-ombudsman van de Duitse deelstaat Hessen, Simittis, vorige zomer op een conferentie in Zürich over het voorontwerp van de Zwitserse wet op de persoonsregistratie. Deze heeft het inderdaad van alle kanten te verduren gekregen.

Het ligt in de lijn dat dit ook het lot zal zijn van het tweede, danig afgeklankte ontwerp van een privacywet dat de Nederlandse regering dezer dagen indient. Het eerste ontwerp succedde mede omdat het zeer lang en ingewikkeld was. De kritiek kan nu zijn dat de bescherming van de persoonlijke levenssfeer ontdaan van alle franje wel wat summier uitvalt. Toch is het een nuttige wet, al was het alleen omdat zij een stevige basis geeft aan het overigens in de rechtspraak reeds groeiende recht van inzage van ieder in de eigen gegevens, waar die ook zijn opgeslagen (behalve dan bij de staatsveiligheidsinstellingen). Ook is van belang dat de mogelijkheden voor groepen van geregiteerden om gerechtelijke actie te ondernemen zijn verruimd.

Een belangrijk punt is dat de wet een vrijbrief verschaft aan databankhouders om inlichtingen over personen te verschaffen als allerlei instanties die eisen. Voor doorbreking van de wettelijke privacybescherming is namelijk niet een andere wet vereist (produkt van gemeen overleg tussen regering en Staten-Generaal), doch kan volstaan worden met aanwijzingen van lagere orde, tot een ministeriële beschikking of een gemeentelijke verordening toe. De gedachte dat een menigte bijbehorende ambtenaren in de particuliere details van de burgers kan grasduinen, doet sterk af aan de bedoeling „ein Gesetz geben Angst“, te bieden, om nog eenmaal de Zwitserse discussie aan te halen. En die pretentie heeft het wetsontwerp van de ministers Korthals Altes en Riekerik. Menig privacy bedreigend plan, zoals invoering van een fiscaal nummer of de nieuwe geautomatiseerde bevolkingsboekhouding, is van regeringswege immers vergezeld gegaan van een rituele verwijzing naar de algemene privacywet als bodem in de normatieve markt.

EEN ECHT VANGNET is de nu ingediende wet op de persoonsregistratie niet. Daarvoor is ook de Registratiekamer, die de wet moet begeleiden, niet toegerust. Daarvoor wordt er te veel overgelaten aan zelfregulering door de databankhouders. Daarvoor is dat lek van de gegevensverstreking aan de overheid te groot.

Het is geen bodem in de markt, eerder een opstapje naar bewuste burgers om gerichte actie te ondernemen. En als het nu ingediende wetsontwerp één ding duidelijk maakt, dan is het wel dat het geen aflat vormt voor deugdelijke privacywetgeving op deelgebieden.

Zonder overspannen verwachtingen te koesteren verdient het nu wel een spoedige behandeling — al was het alleen om nog iets goed te maken van de dertienjarige Nederland nu al met dit project aanmodderd, inmiddels ingehaald door negen Europese staten. Als die registratiewet er nu niet snel komt maakt zij bovendien een goede kans definitief te zijn ingehaald door de moderne informatietechniek.

SPECIAAL ZIEKENHUIS VOOR KINDEREN

Het Wilhelmina Kinderziekenhuis in Utrecht gaat opvangmogelijkheden voor kinderen die aan AIDS lijden onderzoeken. Het hoofd van de psychosociale afdeling van het ziekenhuis, dr. Wolters, heeft dat bekend gemaakt. Het ziekenhuis verwacht dat ook in Nederland zeer jonge kinderen en baby's met de symptomen van AIDS zullen gaan behoren en wil zich daarop voorbereiden. In de Verenigde Staten zijn al meer dan 110 van dergelijke gevallen bekend.

UTRECHT (ANP) - Bewoners en medewerkers van het Utrechtse Huis van m'n Lijf-huis hebben maandag voor het stadshuis in Utrecht met een rouwplechtigheid te kennen gegeven dat zij treuren over de overlijden van de opvanghuizen van mishandelde vrouwen en kinderen.

Volgens plannen die een paar maanden geleden bij de Tweede Kamer zijn ingediend, treedt volgens een nieuw Wetboek van Werkloosheid dan al het

Blijf van m'n Lijf treurt over subsidie landelijke subsidie

rijk geen subsidies meer verstrekken aan Blijf-van-m'n-Lijf, maar door de provincies. Het actieve Blijf van m'n Lijf-Utrecht vindt dat de opvanghuizen dan zijn overgeleverd aan de politieke wilkeur van provincies, zonder dat wilken een bindend landelijk beleid ten

aanzen van geweld tegen vrouwen te groeven staat. Volgens de vrouwen wordt de overheid zich op die manier aan haar verplichtingen onttrokken.

Door de nieuwe opzet van subsidieverlening zullen er beleidsverschillen ontstaan per provincie, zegt het comitee de staatssecretarissen Van der Recken van Volksgezondheid en Kapteyn van de Centrale Mensenrechten hebben toegezegd dat zij met de provincies afspraken zullen maken om te voorkomen dat de Blijf-van-m'n-Lijf verdwijnen.

Stationering hulpofficieren station A'dam

Door een onzer redacteurs

AMSTERDAM, 6 juli — Het dit jaar zullen er op het Congres Station in Amsterdam brigadiers worden opgesteld worden bekend als de Nederlandse Spoorwegen verwachten althans dat het overleg hierover met het ministerie van justitie binnen enkele maanden kan zijn afgerond. Een woordvoerder van de VS zegt dat de aanstellings noodzaaklijk zijn om de voorspellende van verdrachten niet te kunnen afdrukken.

Op dit ogenblik moet voor iedere voorspellende van verdrachten naar het bureau Warmoesstraat van de geneeralepolitie worden overgedragen. Daarvoor de bekendheid van Amsterdam en de "roverde klas", aldus de woordvoerder.

Volgens hem is zowel de gemeente- als de spoorwegpolitie met deze situatie zeer ongelukkig. Op het bureau Warmoesstraat hebben ze geen tijd, en onze verdrachten zijn vaak eerder terug op het station dan de beginnende agent. Tot nu toe hebben uitvalsfeld wachtcommandanten van de geneeralepolitie de bevoegdheid van een hulpofficier.

Interview Danny de Munk wellicht 10 toch kinderarbeid

AMSTERDAM — Nu de exacte tekst van het vonnis inzake de interviews van Danny de Munk aan de Tros bekend is, blijkt dat de Amsterdamse rechtbank geen principiele beslissing heeft genomen over Danny hiermee nu wel of geen kinderarbeid verricht.

Danny gaf in mei 1984 een paar korte interviews aan Tros-Aktua voor de reportage "Een dag in het leven van een kind". Het openbaar ministerie vond dat dit kinderarbeid was en eysde de Tros en de interviewer Yvonne Habets, voor de rechter.

Nu de overwegingen in het vonnis bekend zijn, blijkt dat de rechtbank haar vrijpraak slechts baseert op het feit dat niet bewezen is dat Danny "in dienst" van de Tros was, de officier van justitie mr. H. P. Wolfrink verklaarde gistermiddag dat de rechtbank een tennat aanpak heeft ingeslagen dan verwacht werd door zich daarop te concentreren. Het openbaar ministerie wilde, net als de Tros, de zaak van de rechtbank weten of het geven van interviews door kinderen wel of niet mag. Zij had haar klacht daar op gebaseerd.

Mr Wolfrink deelde mee dat het Openbaar Ministerie daarom beslissing heeft van dit vonnis in casu te gaan. Het wachten is nu op het oordeel van de Hoge Raad over deze kwestie.

Amerikaan uitgeleverd ondanks verzoek om uitlest van commissie

Door een onzer redacteurs

DEN HAAG, 6 juli — Het ministerie van justitie heeft donderdag een Amerikaan uitgeleverd hoewel de Europese commissie voor de mensenrechten te Straatsburg had verzocht de boelings ten week na te houden. „De raad voor om afgeprocederen”, aldus een woordvoerder van het departement.

Zij was erop dat nu de behandeling van het uitleveringsverzoek door rechtbank in Hoge Raad donderdag ook een kort gedrag de Amerikaanse niet had kunnen baten. Zijn advocaat, mr. W. van Bennekom had daarnaast ook tussentijdse ingeroepen.

De Amsterdamse advocaat is verantwoordelijk over de weigering van het ministerie om gehoor te geven aan het verzoek van de president van de Europese commissie. In 1980 heeft het Comité van Ministers van de Raad van Europa, voor een land deel van uitkomst, juist bij de led-stamp over aangehouden gehoor te geven aan dergelijke verzoeken. Daarbij werd in het bijzonder gedacht aan opschorting van een voorgenomen uitlevering in afwachting van een (voorged) oordeelverzoek door de commissie voor de mensenrechten.

De Verenigde Staten hebben uitlevering gevraagd van de 39-jarige S.G. wegens pedofiele delicten.

Hoge Raad buigt zich over TROS-reportage met Danny de Munk

Van een onzer verslaggevers

AMSTERDAM — Het Openbaar Ministerie gaat in casu de vorm van de Amsterdamse rechtbank over de interviews van Danny de Munk met de Tros. De reden is dat de rechtbank geen principiele beslissing heeft gegeven over de vraag of de interviews onder het verbod op kinderarbeid vallen. Het heeft de Amsterdamse officier van justitie mr Wolfrink meegedeeld. De Hoge raad gaat zich nu over de zaak buigen.

Danny de Munk gaf in mei 1984 een paar korte interviews aan TROS-Aktua voor de reportage „Een dag in het leven van een kind”. Het openbaar ministerie vond dat dit kinderarbeid was en eysde de TROS en de interviewer Yvonne Habets godaavard. Ze volgde vrijpraak.

Nu de overwegingen in het vonnis bekend zijn, blijkt dat de rechtbank deze vrijpraak gaf omdat niet bewezen was dat de toen vertierende Danny „in dienst” was van de Tros. Op de vraag waar het om ging — vallen interviews met kinderen onder het verbod op kinderarbeid — ging de rechtbank niet in.

Wolfrink verklaarde dat de rechtbank hiermee een andere weg heeft ingeslagen dan verwacht werd. Net als de TROS wil het OM juist die vraag beantwoorden zien, zodat ook ontroepen en journalisten weten waar ze aan toe zijn.

ten. Volgens mr. Van Bennekom betreft het gevallen waarbij geen sprake is geweest van geweld en andere beperkte vrijheidsberoving worden opgelegd. Maar in de staat Florida, waar de man onder meer gezocht wordt, geldt volgens de advocaat een minimumstraf van 25 jaar per geval en zijn de detentievoorwaarden onaanvaardbaar.

De woordvoerder van justitie zegt hierover dat Nederland de regering van de VS gevraagd heeft om de bezwaren van G. Wat dit hem oplevert is overigens een kwestie van de diplomatieke houdingen tussen beide landen.

De woordvoerder erkent dat Nederland nu niet eerder een verzoek van de Europese commissie om uitlest terzake heeft goedgekeurd. In dit geval was volgens haar echter geen kans, want een zeer korte rapportage zijn om G. gedurende de week uitlest in detentie te houden en te verzekeren dat hij niet eventueel zou onderdaken.

Ciske bekroond in Moskou

MOSKOU — De Nederlandse film „Ciske de Rat” heeft op de kindrilmissectie van het 14de Internationale Filmfestival van Moskou de eerste prijs gewonnen in de categorie met de naam „bescherming van het milieu”. De jury die de films beoordeelde maakte onder meer 11 schoolkinderen uit Moskou deel van. In totaal waren er bijna 50 moeders, waarvan er 11 ook prijzregen.

Van een onzer verslaggevers

AMSTERDAM — Het Medisch Tuchtcollege in Amsterdam heeft een psychiater beroept voor het afgeven van een medische verklaring over een vrouw, die vrijwel uitsluitend gebaseerd was op informatie van een echtgenoot. De verklaring dient voor een echtscheidingsprocedure.

De psychiater had deze verklaring opgesteld op verzoek van de man, die de

Paus krijgt column in kranten van uitgever Murdoch

NEW YORK — Paus Johannes Paulus II krijgt een wettelijke column in de bladen van krantenmaatschappij Rupert Murdoch, die is zaterdag bekendgemaakt door functionarissen van Murdoch's News America Syndicaat. Het laat de bedoeling dat de eerste column in de herfst worden aangeboden.

In de column — onder de titel „Opmerkingen van paus Johannes Paulus II” — zullen de opvattingen van de paus ten aanzien van wereld zaken als de honger in de wereld, de aansluiting van guerrilla en de ontwapeningsproblematiek aan de orde komen, aldus een verklaring van de president-directeur van News America, Richard Newcombe, in Irvine, California.

Aangenomen wordt dat de paus niet zelf de column zal schrijven, althoewel hij wel persoonlijk op de hoogte is van de evenrekomsten.

Tot de bladen die Murdoch uitgeeft behoort The Times in Londen, de New York Post en de Sun, een Amerikaanse krant waarbinnen de derde dag een vrouw met een kleine broek verschijnt. De initiatieven hopen de column te verkopen aan honderden dagbladen over de gehele wereld.

Een woordvoerder van het Vaticaan, mgr. Giulio Nicolini, zei persoonlijk van geen overeenkomst te weten, maar hij voegde hieraan toe dat er geen toestemming nodig is om geschieden of opmerkingen van de paus, als die eenmaal zijn vrijgegeven, te verspreiden.

Een deel van de inkomsten zullen naar de bibliotheek van het Vaticaan en de postale Commissie voor het Gezin gaan. Het is niet bekendgemaakt om welk bedrag het gaat. Dit zal ook afhangen van de verkoop van de columnen.

„Artsen moeten geen verklaring afgeven bij echtscheiding”

kinderen toegewezen wilde krijgen. De psychiater, die de man al meer jaren kende, had de vrouw slechts eenmaal gesproken. Toch verklaarde hij dat zij

ongeslacht was kinderen op te voeden.

Het medisch tuchtcollege vindt dat psychiater (of arts) geen verklaringen moeten afgeven in echtscheidingsprocedures, tenzij de rechtbank hem daarom verzocht. Het tuchtcollege noemt het verder „alternatieve ongezondheid” dat de psychiater de gegevens, die de man verstrekt, niet in een aantal gesprekken met de vrouw heeft gecentreerd.

Man bekend moord op ex-vrouw
BERGEN OP ZOOM - Een veertigjarige man heeft tegenover de politie van Bergen op Zoom toegegeven dat hij in de nacht van dinsdag op woensdag zijn dertigjarige ex-echtgenote met een kniel bijl schied met het leven heeft gebracht. De man heeft volgens zijn zeggen de schieding niet kunnen voorkomen. **VH**

Fatima

Donderdag 11 juli verschenen in de Volkskrant een bericht van acht regels onder de kop „Man bekend moord op ex-vrouw“.

Onze wonde is ongekend evenredig met de lengte van dit artikel. Woede is de eerste plaag omdat dit artikel gaat over een van onze oud-bewoners, Fatima. Omdat het gaat om een vrouw, doet ze niet alleen denken aan misstanden, uiteindelijk door haar ex-man werd vermoord. Woede, omdat haar situatie uitsluitend was en noch bijl van m'n Lijf, noch de politie, noch een straatverbod voor haar ex-man, haar en haar kinderen afdoende hebben kunnen beschermen.

Woede om de slecht van het artikel „De man heeft volgens zijn zeggen de scheiding niet kunnen voorkomen“. Met geen woord wordt er in de krant gezegd over haar situatie, de pijn, de angst, alle veranderingen van Fatima. Alleen een verklaring voor zijn handelen.

Fatima is dood. Haar ex-man zal voor de rechtbank komen. Wij zijn er zeker van dat ook daar de „rechtvaardigheid“ voor zijn dood een belangrijke rol zal spelen. **Hélas**
EINDHOVEN - Stichting Blif van m'n Lijf

'Seksistische' student spant kort geding aan

AMSTERDAM, 11 juli - Een van de wegens seksistisch gedrag geschorste studenten van de Vrije Universiteit (VU) in Amsterdam, R.E. van Nieuwshof, heeft een kort geding aangespannen tegen de VU. Het geding doet op 31 juli voor de rechtbank in Amsterdam.

De heeft het advocatenkantoor Willem's woensdag bevestigd. De student eist dat de VU bekend maakt welke klachten over hem zijn binnengekomen, en wil ook weten wie de klachten heeft ingediend.

Van Nieuwshof is één van de drie mannelijke VU-studenten die in juni dit jaar door het College van Bestuur van de VU werden geschorst. Zij mogen zich ook voor het komende studiejaar niet inschrijven. De maatregelen werden genomen omdat de mannen naar schatting 200 vrouwen aan de VU (personeel en studenten) op „seksistische en bedreigende wijze bejegenen“, aldus twaalf studenten, die een monote klacht indienen tegen de drie.

De klagers zeggen hun oorsprong te zijn met de klacht naar buiten, onder meer uit angst voor de tegenmaatregelen. De zaak kwam aan het rollen toen één van de vrouwen toch haar mond open deed. Met steun van de groep Vrouwenruimte, de Emancipatiecommissie van de VU en de adviesraad van de VU-bouwer, maar willen ook dat aan de Vrije Universiteit en andere soortgelijke instellingen interne klachtencommissies en vertrouwenspersonen komen voor studenten (ANP).

'Positie lesbische vrouwen niet in Nairobi bespreken'

AMSTERDAM, 11 juli - De Stichting Vrije Vrouwen is verontwaardigd dat staatssecretaris Kappeyne van de Oppeijns (emancipatiezaken) tijdens de vrouwenconferentie in Nairobi de moeilijke positie van lesbische vrouwen aan de orde stelt.

Voorts voert mevrouw Grietjes ook dat onderwerp naar op een conferentie over discriminatie. De stichting, waarbij sinds de oprichting voor 25000 vrouwen, is ook ongelukkig met de wijze van voorbereiding van de conferentie. De Nederlandse delegatie heeft veel te weinig aandacht geschonken aan de opvattingen van mannen en vrouwen die hun onplegingen mogelijk maken binnen het gezin.

Mevrouw Grietjes - in de bijdrage van de delegatie komt het woord van de seksist niet meer voor. Het lijkt niet alsof in Nederland al te strenge levensovergapingen bestaan. Tot de doeltreffende van de stichting behoren het behoud van het gezin om naar eigen overtuiging het leven te te richten en te verdelen. Verder de verandering van het emancipatiegericht op vrij ontplegingen en het gezin en ten slotte bestrijding van discriminatie als die leidt tot verschuiving van persoonlijke verantwoordelijkheid naar de staat. Mevrouw Grietjes verwerpt dat de Nederlandse delegatie wat die opvattingen betreft zal leren van de vrouwen uit Afrika, Azië en Latijns-Amerika.

REDE OP VN-VROUVENCONFERENTIE Staatssecretaris Kappeyne: „Lesbiennes lijden dubbel“

Nairobi (AP, ANP) - Staatssecretaris Kappeyne van de Oppeijns was vrijdag op de VN-vrouwenconferentie in Nairobi aanwezig. Hij heeft een speciale positie van lesbische vrouwen, „lesbiennes“, aldus de staatssecretaris, lijden dubbel. De onderdrukking kan zo ver dat het lijden alomtegenwoordig is.

In een eerste reactie op de rede van Kappeyne, zei R. Burell van het COC en de Ilis (lesbische informele dienst) „Ik denk dat we fantastisch blij mogen zijn met de uitdrukking over lesbische vrouwen die mevrouw Kappeyne heeft gedaan. We hopen dat in Nederland het gedrag homo-beleid en ook scherpere grond zal komen.“

Volgens Kappeyne neemt economische onafhankelijkheid in de arjd voor

gelijke rechten en kansen een belangrijke rol in. „In een programma voor gelijk rechten mogen maatregelen voor een eerlijker verdeling van arbeidskrachten, huisvesting, werk niet ontbreken.“ Onderwijs is een belangrijk instrument voor het bevorderen van economische onafhankelijkheid.

Zij ging ook in op het Nederlandse beleid inzake het beschermen van seksueel geweld, waarin wordt uitgegaan van het zelfbeschikkingrecht van vrouwen op seksueel gebied. In dit verband sprak zij ook over het bestrijden van de handel in vrouwen en de positie van vrouwelijke vluchtelingen. Wat betreft de internationale aspecten daarvan heeft Nederland internationale initiatieven aan, aldus Kappeyne.

De liberale bevindingsvraag voor Emancipatiezaken uitte vrijdag ook kritiek op het Decretum van de Vrouw. De strategie is te veel gericht op interactie van vrouwen in ontwikkelingslanden. De integratiebeleid houdt er echter geen rekening mee dat mannen en vrouwen in veel gevallen tegenstrijdige belangen kunnen hebben. Recent zijn vrouwen in ontwikkelingslanden gaan braden omdat zij een autonome rol moeten spelen en niet getrouwd willen worden. Aan die autonome rol moet meer aandacht worden besteed, aldus mevrouw Kappeyne.

TE VEELIG AD KILNEN 18 IN EUROPA

PARIS (AFP) - „De bevolking van Europa loopt snel terug en niet wijst op een verbetering. In 1980 maakte Europa nog 2,8 procent van de wereldbevolking uit en nu nog maar 2,6 procent. Als deze tendens zich voortzet, zal het aandeel van Europa in het jaar 2050 zijn gedaald tot 2,3 procent.“

Deze waarachting staat in een door Roger Burell opgesteld rapport van het Economisch en sociaal comité van de Europese Gemeenschap.

Het rapport stelt dat de bevolking alleen op polen kan blijven als iedere vrouw gemiddeld meer dan twee kinderen het leven schenkt. „Maar behave in Ierland en Griekenland wordt dit aantal nergens gehaald.“

Het rapport vraagt de EG-staat een veel gezinsvriendelijker politiek te gaan voeren, waardoor het krijgen van een derde kind sociaal aantrekkelijk is. „Hierbij moet er niet van uitgegaan worden dat de vrouw altijd thuis is, maar dat zij een baan heeft.“

Rel in luchtvaart Australië over Aids-patiënten

SYDNEY (Reuter, AP) - De Australische luchtvaartmaatschappij Trans Australia Airlines (TAA) heeft besloten voorlopig geen passagiers te vervoeren die aan Aids lijden. Het besluit volgt op de stap van de luchtvaartmaatschappij Ansett, die vorige week weigerde een gevraagde met Aids te vervoeren van Adelaide naar Darwin.

TAA en Ansett willen eerst met de luchtvaartmaatschappijen bespreken wat ze aanmoeten met passagiers met Aids. De internationale luchtvaartmaatschappij Quantas sluit zich niet aan bij de maatregel van beide binnenlandse luchtvaartmaatschappijen.

De Australische minister van Volksgezondheid Blewett heeft de maatregel van beide maatschappijen „irrationeel“ genoemd. Aids wordt niet overgedragen in normaal sociaal contact, aldus Blewett. Hij heeft TAA en Ansett verzocht hun besluit te heroverwegen.

Twee weken geleden weigerde een Australische rechter een vrouwelijke verdachte met Aids de toegang tot de rechtzaal uit vrees voor besmetting van het rechtbankpersoneel. Het Openbaarrechtshof voor Zuid-Australië verbodt daarop dat de rechtzaak voortgang, tenzij de verdachte afziet om de rechtzaal werd toegelaten.

Abortion hotline 22

Spaans heeft adviseurs die open 24 uur per dag informatie en advies geven over abortus. Het is een gratis dienst die wordt geboden door de Spaanse regering.

Neue Präsidentin der US-Frauenorganisation

Sieg einer Aktivistin
über eine Pragmatikerin
A22 22 N.K. Washington, 22 Juli

Nach langen, scharf geführten Abstimmungskampagnen und Debatten über die künftige Orientierung der amerikanischen politischen Frauenbewegung ist in New Orleans die 45-jährige Eleanor Smeal zur neuen Präsidentin der National Organization of Women (NOW) gewählt worden. Sie besiegte in der entscheidenden Auszählung die bisherige Amtsinhaberin Judy Goldsmith, die im letzten Jahr den Verband ins Lager Moderates geführt hatte und eine der treibenden Kräfte bei der Nomination von Geraldine Ferraro als Vizepräsidentenkandidatin war. Frau Smeal hatte die Organisation bereits von 1977 bis 1982 präsidentiert, in einer Zeit starker Mitgliederzunahme von etwa 55.000 auf zirka 220.000. Heute wird der Verband mit 240.000 angegangen und stündlich ungefähr doppelt so groß wie jener der "League of Women Voters", die jeweils die öffentlichen Debatten zwischen den Präsidentschaftskandidaten organisiert. Die Status der NOW-Vorsitzende auf zwei nacheinander folgende Amtsperioden beschränken, konnte die ehemalige Hausfrau aus Pittsburgh nicht durchsetzen und gründete eine politische Beraterfirma in Washington, um die Jahre in der "feministischen Wüste" zu überbrücken.

Die Tochter einer italienischen Einwandererfamilie aus Pennsylvania sieht nach eigenem Bekunden ihre Aufgabe nun darin, dem Frauenverband wieder eine Aktivismussprache zu verbrachen, ihn "auf die Strasse zu bringen, um dem 'rechten Flügel' und der reaktionären Politik der Reagan-Administration die Stirne zu bieten. Als erste Vorhaben stehen die Vorbereitung eines Marches auf Washington zur Unterstützung des Verfassungsrechtes auf Abtreibung, eine Wiederbelebung der Kampagne für das Equal Rights Amendment (ERA) und eine Reduktion der Beziehungen zur Demokratischen Partei auf dem Programm. Die unterlegene Präsidentin dagegen, eine ehemalige Englischlehrerin, hatte insofern "alte Politik" betrieben, als sie sich recht erfolgreich auf die Unterstützung weiblicher Kandidaten im ganzen Land auf lokaler und einzelstaatlicher

Ebene konzentriert hatte. Die Kehseite dieser Taktik war, dass sie weniger spektakuläre und eher auf langfristige Erfolge angelegt war.

Im Laufe der hitzigen Wahldebatten warfen sich die Kandidatinnen gegenseitig frauenfeindliche Mißverständnisse vor. Eleanor Smeal machte überdies geltend, ihre Widersacherin habe eine Politik betrieben, die zu einem Mitgliederchwund geführt habe. Beide Anwärtinnen mussten jedoch einräumen, dass im Wahlkampf schließlich eine Mehrheit der amerikanischen Frauen für Reagan stimmten und die oft beschworene Populärstatistik des Präsidenten nur ein vorübergehendes Phänomen war. Wie sich nun eine Aktivierung des Verbandes nach dem Rezept der neuen Präsidentin auswirken könnte, ist unklar. Der Versuch, den Ratifizierungsprozess für das Verfassungsmündigen im Repräsentantenhaus wieder ins Rollen zu bringen, war im November 1983 fehlgeschlagen, indem die erforderliche Zweidrittelmehrheit damals nicht erreicht wurde. Der Senat hatte im März 1972 den Verfassungszusatz mit 84 gegen 8 Voten verabschiedet, doch in der Folge gelang es nicht, innerhalb der Frist von zehn Jahren das notwendige Quorum von drei Vierteln der Legislative der Einzelstaaten für die Ratifikation zu gewinnen.

U.S. May Test

New AIDS Drug

Reform 11P 22

WASHINGTON — An experimental drug used in France against AIDS, or acquired immune deficiency syndrome, may soon be available in the United States for treating victims of the disease, a U.S. health official said Friday.

Dr. McClain Haddow, chief of staff at the department of health and human services, said the French manufacturer of the drug, known as HPA 23, had filed an application to test it in the United States.

It was disclosed Tuesday that an American film star, Rick Hudson, has the disease that cripples a victim's immune system. Medical sources in Paris said Mr. Hudson had been treated with HPA 23 while hospitalized in France.

Eis 1 jaar voor ontuchtige handeling

NAC 26

AMSTERDAM, 26 juli — Uit de land gelopen mannen, hoerend bij zijn paranoïde handelingen om jonge vrouwen van streng en overtuigd te zijn te helpen. Zo karakteristiek is de 52-jarige J.P. uit Amsterdam de ontuchtige handelingen waarvoor hij gearresteerd is in Amsterdam terecht. De officier van justitie achtte de ontucht echter overtuigend bewezen, hij eiste een jaar gevangenisstraf.

In totaal negen vrouwen hebben ontuchtige gedaden. Twee gevallen daarvan zijn de verdachten in laatste opeinde. Volgens de verklaringen van de slachtoffers pleegde P. de ontuchtige handelingen soms nadat hij hun eerst in een bewaakte toestand had ge-

bracht met het slaanmiddel Rho-

byndol.

P. ontteek de ontuchtige handelingen en het in bewaakte toestand brengen van de vrouwen.

Wel zou hij te hebben gevoerd met een 17-jarige hulp op de camping die hij exploiteert. Deze lide-

de was volgens P. echter volkomen wettelijk.

De meeste andere mensen die aangehouden hadden ge-

daan waren vrienden van het hulpje

en zochten de man op de camping om zijn paranoïde ge-

voelen.

Waarom die vrienden pan na meerdere bezoeken dergelijke be-

loeiende verklaringen hadden af-

gegeven was rechtbankpresident

mr. S. Slagter een raaisel. De rechtbank doet op 8 augustus uit-

spraak (ANP).

WIJKCENTRUM DRINGT AAN OP OVERLEG

„Heroïne prostitutie moet later worden verplaatst“

Van onze verslaggever V26

AMSTERDAM — Het Wijkcentrum d'Oude Stadt in Amsterdam wil dat tot eind september wordt gewacht met het verplaatsen van de heroïne prostitutie. Tijdens die afkloppingsperiode zou intensief met de belanghebbenden moeten worden overlegd om tot een oplossing te komen.

De gemeente Amsterdam heeft bedongen dat de verslaafde prostituees met ingang van 6 augustus moeten verdwenen van hun huidige plek, de Herengracht tussen Amstel en Utrechtstraat, vanwege de overlast die zij en hun klanten veroorzaken. De nieuwe gedoogplaats is De Ruijterkade achter het Centraal Station. Bewoners en bedrijven zijn daartegen in verzet gekomen.

d'Oude Stadt vindt het beleid van de gemeente zeer kwalijk. „De jacht op de prostitutie is gepoed. Het moet ons van het hart dat wij dit gevoel met prostituees waarbij u buurtbewoners tegen elkaar probeert uit te spelen mis vinden. De Rotterdamse situatie had een lering moeten zijn en een voorbeeld.“

Het wijkcentrum heeft in overleg met bewoners, bedrijven en verschillende hulpverleningsinstanties vier mogelijkheden voor een oplossing aangegeven. De eerste oplossing voorziet in een kleinschalige aanpak, omdat enkele straatprostituees geen extreme overlast veroorzaken. Het wijkcentrum vindt het een taak van de hulpverlening kleinschaligheid te bewerkstelligen om stelt dat de politie dient op te treden als er toch onaanvaardbare concentraties prostituees mochten voorkomen.

Als tweede mogelijkheid noemt d'Oude Stadt het onderbrengen van straatprostituees bij andere vormen van prostitutie zoals dans- en barprostitutie.

„Dat ligt echter gecompliceerder omdat er mannen schijnen te zijn die kicken op een nummerje in hun auto.“

Een derde mogelijke oplossing is volgens het wijkcentrum het terugdringen van het autoverkeer, omdat dat veel overlast veroorzaakt. Inruy en autoverkeer moet veel kantoren bewerkstelligen. Tenslotte stelt d'Oude Stadt dat gedoogzones moet worden met bewoners zijn. Gedacht wordt daarbij aan de situatie in enkele buitenlandse steden als Wenen, Berlijn en München, waar gedoogzones liggen in gebieden met veel kantoren, soms buiten de bebouwde kom. De politie controlet daar veel.

Uit door de hulpverlening ingebrachte idee dat bewoners de prostitutie een gevoel van veiligheid geeft is een vals gevoel, want bewoners willen die verantwoordelijkheid niet“, aldus het wijkcentrum. Het stelt dat de liefde bovendien van een kant komt: bewoners zijn wel goed om de politie te waarschuwen als bijvoorbeeld een prostitutie in elkaar geslagen wordt, maar er is totaal geen bezorg voor de situatie van de bewoners die uitgescholden dan wel beïnvloed worden als zij iets van de overlast zeggen.

Celstraf voor plegen ontucht

AMSTERDAM — Een 52-jarige Amsterdamse is donderdag voor het plegen van ontucht met een vijftienjarige meisje veroordeeld tot vier maanden celstraf. Er was een straf van een jaar geëist. De rian noemde zijn handelingen „uit de hand gelopen missen“. De missen hoorden volgens hem bij een behandeling van het meisje tegen stress en overtuigd te zijn.

Vk 9-8

...De Nederlanders ervaren de driften van mensen, zoals seksualiteit en tijd, als iets dat verborgen moet worden. Zij kunnen niet accepteren dat de mijn driften zijn die een mens heeft. Zij denken dat daar iets zoedig achter steekt, maar er steekt niets achter, want dargen was er zegenacht achter steekt, is het al op dat moment, het is niets anders dan wat de mensen drift: strijd en liefde.

Er is hier een geprotesteerde priester die zijn vriend is en de vroege de kapel van het hait zou. Een zandstrijd, wij zien de ik een paar dagen aan tafel hoorde zeggen dat hij best bereid zou zijn om Charles en juu in zijn eigen kapel te brengen. Hoe vind je zo'n uitdrukking?

"Van een zeer grote allie. Om zoets in aanwezigheid van zijn hele familie en zijn negentjarige zuster te zegen, zonder dat daar iemand van opkijkt... Vervolgt dat een van de hystorie die in het CCA, en in een room te krijgen in Nederland heerst als het om zaken als seksualiteit gaat. Dan wordt er over het geweten gepraat en worden er humane gebieden gekozen, terwijl het alleen maar de uitdaging zijn van buitengewoon boerse, platvloerse, goddeloze geesten die niets anders verdienen dan met de aarde tegelijk plegerend te worden.

'Ik denk dat de Nederlanders toch wel eerder verlost is door het klimaat dan door de religie'
VN-bijlage 29-6
Gerrie Komrij
in Portugal

De nobele vanzels in Portugal waarmee zo'n Portugese priester voorkomt dat er een probleem ontstaat, vind ik een verblijvende, beschamende voor alle viles wat zich in Nederland moeit of ethisch dik maakt. En hij zegt het niet en aan te tonen hoe ruimdenkend hij is. Hij zegt het. De Nederlandse pastoren die dergelijke ideeën huldigen, zijn doorgaans zeer verstandig en verwarrende types, die onmiddellijk weer in hun fensierliker terugvallen als het erop aankomt.

En dan te bedenken dat juist Nederland het imago heeft dat het opheft voor discussies en dat alles er mag.

Nederland is een land van ragen. Mensen met problemen, psychoten, homo's, oecologische troffen, ze mogen allemaal één voor één aan de buert komen. Maar als de rage van de dag - meestal een televisierage - is uitgewoed, worden ze op de brethousof geprooid om plaats te maken voor een ander ziektebeeld of ziektebeeld. Er wordt werkelijk niets meer verberst of opgehoed, niemand is daar ook in geïnteresseerd. Ze willen alleen maar zichzelf schikken tegen de eigen normaliteit, en daarvoor hebben ze deviaties, gekke mensen, nodig. Die gekke mensen denken dan dat ze aandacht krijgen en behandeld worden, maar het is niets anders dan amusement voor oergerende apen. Als je ziet hoe

ontbeschaamd een norm als het gezin als de horketen van de samenleving weer bovenkomt...

Wij waren gisteren samen op de dorpschool waar de kinderen zijn. Daar viel me een ander versikel met Nederland op: hoe gewaandachtig kinderen met elkaar, maar ook met anderen, zoals hun juffrouwen, omgaan. Ik zou er niet aan denken om in Nederland een vreemd kind dat naar mij toe komt, in mijn armen te nemen en te zoenen.

"Nee, maar zij vinden het hier prettig om je aan te raken en heel dichtbij je te zijn, zodra ze eenmaal de eerste grote schuwheid hebben overwonnen, die ze evenals welke auralgie weeten als katten bezitten. Het lijkt mij ook iets volstrekt natuurlijk, en het moet eigen zijn aan alle kinderen, maar het valt een Nederlander zo op omdat het een van de eerste dingen is die in Nederland uit een kind geramd wordt.

Zoiets wordt in Nederland absoluut niet toegegeven. Vandaar dat mannen zich daar op latere leeftijd vanuit een groot gemis en ziekelijke verspreiding storen op zulke zaken als het knuffelen in matenengroepen. Pubertaire inhaaloefeningen die niet nodig zouden zijn als ze vanaf hun kindertijd in emotioneel opzicht minder waren schetstgevoerd.

De kinderen zijn hier heel redelijk voor elkaar, het hand in hand treden is voor jongens en meisjes heel gewoon. Het is enig om te zien, het geeft mij een gevoel van tegelijkertijd een schijnend gemis en een intje geluk. En dat is een mooi gevoel.

Nat het bezoek aan de dorpschool aan je me nog: 'Het zou hier een paradijs voor een pedofiel kunnen zijn.'

'Hoe is dat geweest?'

Nee, dat heb ik gezegd.

'Maar ik had het gedacht kunnen hebben. Het zou het kunnen zijn... het is het. Pedofilie wordt in Nederland gesensibiliseerd met ontzending uiterste toestand, maar dat heeft helemaal niet zo te zijn. Het grove van de mensheid dat met deze neutraliserende, medische term wordt aangeduid, is wellicht vaak op niets anders uit bij het bezoek aan die school.'

'Wat voor je nog meer op bij het bezoek aan die school?'

'Wat mij hier altijd weer fascineert en ook wel eens treurig maakt, is dat de kinderen al in zo'n vroeg stadium gedoemd blijken te zijn om te blijven behoren bij de sociale laag waaruit ze voortkomen. Je ziet het al aan de kleding en de groepjes die ze vormen.'

Dat is toch overal zo?

'Jawel, maar het ligt hier zo aan de oppervlakte, al is dat ook wel weer erikaler dan wanneer het zicht op de werkelijkheid vertoebeld wordt door allerlei subtiliteiten.'

Ik ontfel er nu aan dat mij binnemerk in Portugal een verandering in de sociale milieu meemaken, maar dat ad uiterlijk gaat in naam van de democratie en voor het heel van het volk. Merk zij als van de politiek in Portugal?

'Nee, de politiek is hier heel ver verwijderd. Ook in Portugal is de politiek, in België niet als in het Canabun, een spel van geld en hypocriete dat zich in bepaalde stadiet krijgen afspeelt. Hier op het land, zo ver van die kliek af, is sprake van een ander soort politiek. Zoals Ega de Quoroe het aldusdrakt: de hoogstpunten van het

aangevoerde werd... (erwag) toch pedofilie reeds in de oude Griekenland als knapenliefde alom bekend was en geaccepteerd werd, ook alsikanten stammen kenten het seksueel koninkt tuven oudere en jongere mannen bij de inwijdingsritten tot het man worden.

Frans Bernad, een boudeurisme voor Victor Sersot beschrijft in beide romans een pedofiele relatie. Het waren de eerste openlijke romans in Nederland die dit onderwerp ter sprake brachten. In vele studies en literatuurexperimenten, binnenlands en ook buitenland, worden deze beide verhalen dan ook als uitzonderlijk aangehaald.

De homo blijft eenzaam en alleen achter

„Het werk doet de homofiele niet zonder moegetoewoont of zelfs finis. Niemand die homofiele is, heeft daar bewustzijn van wat er aan de hand is. Het is hem of haar overkomen en de ontdekking was belidst niet plezierig."

Zie sprak ik Klokke, weekblad voor Severim, Kronenberg en Evertsoord. Dat ligt allemaal in Noord-Limburg. 's Klokke brengt deze maand een serie over homofilie en de Werk.

Uiteraard veroordeelt de kerk deze „genetiechheid" niet, schrijft het blad. Maar echt goedkeuren is er ook niet bij. „Wanneer tijdig goede voorlichting en begeleiding wordt gegeven, kan de betrokkene er overheen groeien of misschien tot een beheersing ervan komen."

„Lantere genot gebouwt die veel te weinig", lezen we. „En dan gaat de homofiele zelf op zoek. Naar een gelijkgezinde. De neemt je eens mee naar een club, waar de mensen het allemaal heel gewoon vinden. Waar je misschien zelfs de indruk kunt krijgen dat homofilie 'normaal' is dan heterofilie."

„Het gaat één poosje goed, totdat er iemand anders in het leven van je partner komt en je de eenzaamheid en het verdriet dubbel voelt. Je kunt natuurlijk weer een nieuwe relatie zoeken en die vind je wellicht ook wel. Maar er blijft de angst van het voorlopige, het vrijblijvende."

Wij vervolgen. „Dan word je ouder en minder aantrekkelijk. Je kunt misschien voor goed geld nog een relatie pakt een aanblik krijgen, maar je blijft alleen. Zo is maar al te vaak het verbaal van de homofiele medemens."

teit een stevige reputatie te verliezen heeft?

Mexicaanse politiemannen zijn ook het slachtoffer van een oproeping die volgens de leden van het centrum de jongens bijbrengt dat zij een natuurrecht hebben op het lichaam van de vrouw. Of die dat nu leuk vindt of niet.

Toch is er een zeker vooruitgang. Vroeger konden verkrachters op borghoort vrijkomen. Een waning van het Wetboek van Strafrecht heeft dat onmogelijk gemaakt. De weinige verkrachters die geprokt worden en schuldig worden gevonden worden veroordeeld van acht tot tien jaar.

Het aantal verkrachtingen in Mexico is de laatste vijf jaar verdubbeld zo hoog geworden. Dat is waarschijnlijk een van de sociale gevolgen van de scherpe economische crisis.

Maar er kan ook een andere factor aan de hand zijn. Het beschreven beeld zal in Mexico de vrouwenbeweging zich te roeren, en daarmee neemt de afwijking van het macho-gedrag toe. Waar moeten al die afgeweken macho's dan heen?

„Natuurrecht" op vrouw in macho-land

In het macho-land bij uitstek,

Mexico, worden jaarlijks 180 duizend vrouwen verkracht. Er worden maar 4500 gevallen aangegeven. Vorige jaar gingen drieduizend verkrachtingen gepaard met geweld dat de dood van het slachtoffer tot gevolg had. Een minimum aantal daders wordt uiteindelijk veroordeeld.

Het Centrum van Sicus aan Verkrachters Vreemde, dat die cijfers op een onlangs gehouden congres naar buiten bracht, kwam ook met de - voorspelbare - redenen van het zeer lage aantal aangiften: sociale druk op de verkrachte vrouw, gebrek aan steun van de familie, angst voor de autoriteiten.

Als in Nederland al sommige vrouwen bang zijn aangifte van verkrachting te doen omdat ze vrezen zelf de schuld te krijgen, dan gaat dat argument vele malen meer op in Mexico. Hoe kan je beschieting verwachten van een politie die op het gebied van de criminali-

58 juli

HEDY D'ANCONA

LATEN we niet vergeten dat we steeds nieuwe en verdergaande behoeften hebben gevoeld. Veel dingen zijn normaal geworden, zegt Hedy d'Ancona over de afgelopen tien jaar vrouwenemancipatie. Ze is er stellig van overtuigd dat in die tien jaar meer is bereikt dan velen denken. Maar ze houdt de resultaten dan ook tegen het licht van de beginselen van de tweede feministische golf.

"Nu klagen we bijvoorbeeld dat er niet voldoende kinderopvang is. Maar dat komt omdat steeds meer vrouwen aanspraak op werk maken. Toen begonnen we er alleen kinderopvang voor zieke en zieke stiepmen, bij wie thuis iets was. Maar dat is al lang niet meer zo."

Tweede-kamanderwijs, dat hadden wij natuurlijk ook bovenaan de veranglijst staan. Dat is toch meer van de grond gekomen. Maar tegenwoordig kun je te recht schreeuwen "doe ik ook" — dat het een schande is dat de kosten van tweede-kamanderwijs door Doornman (minister van Onderwijs) in worden verhoogd dat vrouwen zonder eigen bren van inkomsten hun man om meer geld moeten gaan vragen om naar school te gaan. Ik denk dat veel mannen zeggen: sorry Truus, het leven is al zo duur, het kan er niet van af. Ik zag niet dat dat allemaal monsterlijke heren zijn. Het kan er natuurlijk ook vaak niet van af."

"Vrouwen kennen denk ik dat een behoeft van hun huis niet meer overduidelijk zullen vinden geld voor hun eigen ontplooiing te vragen. Daarom kan alleen een minister die de situatie van vrouwen niet kent, zo'n maatregel nemen."

"Het is heel vervelend als je de druk moet maken over dingen die je al met veel moeite had bereikt. Ze'n uitgebreid en goed systeem van tweede-kamanderwijs in tentoon te stellen en vervolgens weer heel veel moeite te maken om het te krijgen. Er waren zeventigduizend cursisten in 1984."

"Ik niet weet zeker dat er niets is veranderd. De onderwijsachterstand aan zich is voor een belangrijk deel ingelopen. Alleen zit je nu met het volgende probleem. Veel mensen hebben zich richtingen waarvan je denkt: wat moet je daar nu mee voor de automatisering of de toekomst. Er is op het terrein van de automatisering nog geen succesvolle achterstand tussen mannen en vrouwen, maar je moet het wel erg in de gaten houden. Aan de andere kant moeten we ons niet blindstaren op die nieuwe technologie, want die geeft ook ruimte voor allerlei andere bezigheden."

Huwelijk

"Het belangrijkste is dat vrouwen er van overtuigd raken dat het huwelijk geen levensverzekering meer is. Ze kunnen best trouwen, niemand wil het huwelijk afschaffen, maar het is geen verzekering voor het leven meer. Er is heel veel mensen die willen blijven werken. Maar er zijn ook een behoeft werkende vrouwen zo tussen de 25 en 35 jaar voor de moeilijke keus: prefektie verlaten, werken en kinderen te nemen."

"Dat zou je een behoeftige mislukking van de emancipatiegedachte kunnen noemen, want wij hebben er altijd voor gezorgd dat zowel mannen als vrouwen konden en werk op dezelfde wijze kunnen combineren. Ik denk dat veel vrouwen nu niet in hun beroep gemerkt hebben, geen kinderen nemen omdat ze zich realiseren dat de verantwoordelijkheid toch bij hen terechtkomt en dat ze geen beroep kunnen doen op allerlei voorzieningen die het hen mogelijk maakten om werk en kinderen te combineren. Dat is wel een treurig punt."

— De vrouwenbeweging heeft altijd gestreden voor opleidingen en benen om dat economische zelfstandigheid zo'n belangrijk punt was. Alleen van daarop gericht is, zoals arbeidsverdeling en individualisering, zou je dat met twee handen moeten omarmen. Een tweede aanpak is dat vrouwen een te bereiken bent met de tot nu toe behaalde resultaten.

Al jaren is Hedy d'Ancona actief in de vrouwenbeweging. Na een studie sociale geografie en sociologie was ze tien jaar wetenschappelijk hoofdmedewerker aan de Universiteit van Amsterdam, waar ze onderzocht deed naar emancipatie. In de jaren zestig was ze mede-oprichter van Man-Vrouw-Maatschappij. In 1974 kwam ze in de Eerste Kamer voor de PvdA. Van september 1981 tot mei 1982 was ze staatssecretaris van Emancipatiezaken in het kabinet Van Agt-11. Sinds vorig jaar heeft ze zitting in het Europees Parlement. Over de resultaten van de afgelopen tien jaar emancipatie is ze voor een deel wel tevreden. "Maar we zijn er nog lang niet."

VK 6

"Met de arbeidsverdeling en de individualisering staat het er natuurlijk niet echt bleek. Voor Economische zelfstandigheid is een centraal onderwerp voor de vrouwenbeweging. Het probleem is dat de regering nog steeds met de doelstellingen werkt die uit de beginselen stammen: inhaken van achterstanden, mogelijk maken van revalidatie en herwaarden van aan vrouwen traditioneel toegekende eigenschappen.

Tegen de tijd dat de regering daaraan toe gaat, is de discussie al over over iets anders. Want het kenmerk van iedere vernieuwingsbeweging is dat ze steeds vooruit gaat, dan opschuift in haar denken. Het kenmerk van beleid is dat het altijd achteraan komt hollen, enigszins hongerig en met de tong op de schoenen."

"Er bestaat dus altijd verschil tussen het acceptabel maken van doelstellingen voor het beleid en datgene waar de beweging aan toe is. Toen het woord machtsverschil op de prullen kwam, heeft het buitengewoon lang geduurd voordat dat in officiële stukken van de regering gebruikt mocht worden."

"Je kunt overigens heel somber zijn als je het hebt over hervorming van werk over beide schalen door middel van arbeidsverdeling, en over individualisering, dat tot economische onafhankelijkheid moet leiden. Want op die terreinen gebeuren dingen (voordereiders, belastingen tweedeklassers) die de zaak niet vooruit helpen. Toch moet je niet vergeten dat arbeidsverdeling en individualisering eisen zijn die voor het beleid nog vrij recent zijn. We moeten dus niet al te somber doen."

— We zitten in een overgangsfase van traditioneel kadersysteem naar individualisering. Er zal de komende jaren behoeft moeten worden hervormd. Het is dan toch lichter om geld nog te halen bij autoriteiten en bij gestuurd, dan te zoeken op de uitwerkingen van bijvoorbeeld bijstandsmoeders.

"Dat is ook zo. Maar we zien dat het de vrouwen met de kleine kinderen zijn die het eerst de dupe warden. Het gevoel dat er moet worden hervormd, maar het wordt politiek misbruikt. De behoeft vrouwen die weinig verdienen zeggen hun mannen op om te financieel niet meer betrouwen te worden, terwijl mensen aan de bovenkant, die al het voldoende verdienen, kunnen doorgaan."

"Als je gaat belanden dat werkende mensen een huis delen met zijn tweeën, die een auto met twee, er is inderdaad dat de mensen die het zich kunnen permitteren, twee huizen gaan bewonen. Dan hoeven ze niet meer met de belasting tweedeklassers. De belasting komt terecht op de schouders van de mensen die niet begripen."

"Afgelopen tien jaar emancipatie leverde veel op"

Subsidiepot

"Het zou natuurlijk buitengewoon slecht zijn als de Stichting Toesaar Haar Wil niet meer subsidieerd werd. Dan begint het te worden een experiment en als je erop kijkt dat het goed loopt, hou je er mee op. Ik begrijp aan de andere kant het probleem heel goed, als je voor emancipatie maar over een heel smal potje beschikt waarvoor je eigenlijk alleen maar experimenten kunt betalen."

"Maar het is natuurlijk van de gekke dat zo'n nieuwe voorziening niet door Volksgezondheid of WVC wordt overgenomen. Dan zou je voor de staatssecretaris van Emancipatiezaken gemakkelijk zijn steeds iets nieuws aan te pakken en uit te proberen."

— Kun je de stank doorbroken door een departement te hervestelen naar de departementen die letterlijk met elkaar te maken hebben?"

"We hebben een maatschappij, en dat lijkt ook wat democratisch te zijn. Een minister heeft een hogere status, zit in de ministerraad. Maar of je nu een minister voor Emancipatiezaken hebt of niet, staatssecretaris van Emancipatiezaken heeft geld hebben en zodra het woord valt zegt iedereen: "oh, dat hoort bij jullie thuis", en dan kom je nog niet zoveel verder."

"Er zouden nieuwe ministeries moeten worden gecreëerd voor zaken die bij elkaar horen. De minister van Onderwijs coördineert dan niet de volkswaardetudie die nu bij Onderwijs, WVC en Sociale Zaken zit — nee, we maken een minister voor volkswaardetudie, en een minister voor minderbedenheid. Met een naventand bij."

"Ik heb de indruk dat de politieke instelling op ontwaaktoeren over bijvoorbeeld ontslagen, maar vervolg op een nagevolg ontslagen manier in de politiek niet moeten gaan zitten over. Ik denk bijvoorbeeld aan de Rotterdamse congresop."

"Ik heb daar zo met zo over nagedacht, maar het zou best kunnen. De politiek is volstrekt voorbijgegaan aan de belangen van kinderen. Als je vindt dat de overheid niet moet met de dingen moet kunnen, kan dat het gemakkelijkst door artsen in te schakelen en door hulp- en kindertelefonen, waarbij de betrokkenen zelf de eerven zijn die melding maken van de situatie."

"Natuurlijk gaat het ook vaak om persoonlijke dilemma's met je bij jezelf je bochter steunen, wetend dat dat een definitieve breuk met je echtgenoot kan leiden? De emancipatie kan niet voorkomen dat mensen aan de kant op persoonlijke keuzes worden gedwongen."

"Dat je van emancipatie alleen maar goed wilt zijn, is natuurlijk niet waard. Het plaatje is voor een aantal dilemma's die je vroeger niet had. Maar ik vind het toch altijd nog prettiger met een dilemma dat met mensen aan de kant op persoonlijke keuzes worden gedwongen."

MARIEKE AARDEN

